LOGOS

kresťanský mesačník

9/2012
september - září
IX. ročník
1,- €

Skutočný príbeh
OPLATÍ SA ODOVZDAŤ ŽIVOT DO RÚK KRISTA

Šalamoun
MOUDROST, BOHATSTVÍ A SLÁVA

Služobné dary a podporná služba
Budovanie tela Kristovho v zastúpení konkrétnych ľudí

Deň obetí holokaustu
9. september, Zvolen

5 právd o Božej vôli

Kresťanská konferencia
so Šándorom Némethom

ZÁKLADNÉ FAKTY O KÁNONE A ZACHOVANÍ STAREJ ZMLUVY
Poznávame Bibliu II.

TÍ, KTORÍ OTRIASLI ANGLICKOM
Prenasledovanie kresťanov v dejinách 16. časť

ISSN 1336-7331

OBCHOD
KRESŤANSKÉHO
SPOLOČENSTVA

Novinka

Smith Wigglesworth:

Viera, ktorá stále rastie

Pre autora Smitha Wigglesworthа (1859-1947) bol život neustálym dobrodružstvom. Vždy veril Bohu, dokonca aj v tých najbeznádejnejších situáciách, a mal úplnú dôveru v Kristovu moc. Pripojte sa k tomuto známemu evanjelistovi vo veľkom dobrodružstve nazvanom „viera“, kedy sa zázraky stávajú každodennou záležitosťou. Buďte svedkami mnohých vyslobodení z cukrovky, tuberkulózy, posadnutia démonmi a dokonca aj zo smrti. Pripravte sa na to, že vás ohromí, ako sa semeno viery začne rozširovať a rásť vo vašom srdci. Sledujte, ako sa Boh hýbe a dotýka ľudí cez uzdravenie a vyslobodenie – zázraky, ktoré nasledujú ako znamenia moci viery.

Vaša viera, veľká či malá, môže neustále rásť, keď preteká do životov ľudí okolo vás, prinášajúc slávu Bohu a požehnanie pre svet!

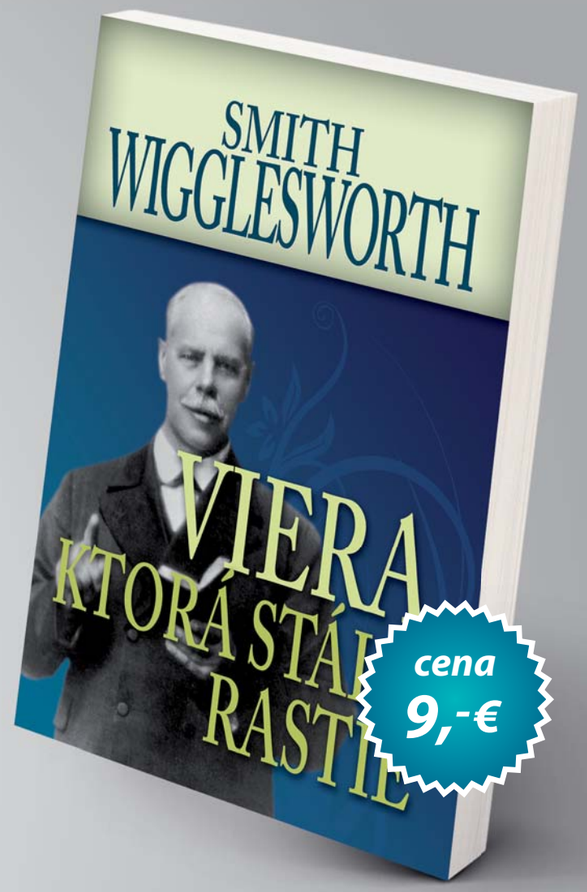

Akcia

3 hudobné CD

Emmanuel *(2006)*
Tvorca zázrakov *(2007)*
OlivyLive11 *(2011)*

za cenu iba **3,- €**

(Akcia platí do 30.10.2012)

Objednávky:
COM SK s.r.o., Lazovná 72, 974 01 Banská Bystrica tel.: +421 48 414 65 49, e-mail: knihkupectvo@milost.sk www.**milost**.sk

LOGOS
kresťanský mesačník

Šéfredaktor:
Jaroslav Kríž

Redakcia:
Mgr. Daniel Šobr
Peter Málik, M.Phil.
Bc. Rastislav Bravčok

Externí dopisovatelia:
Ing. Gabriel Minárik
Ing. Pavel Bartošík
Mgr. Martin Bielik
Ing. Radovan Kapusta, ACCA, CA
MUDr. Zuzana Iliašová
Radoslav Tomík
Ing. Bohuslav Šlichtík
RNDr. Miroslav Iliaš, PhD.
Mgr. Alena Filipková

Preklady textov:
Zlatka Radnótyová
Mgr. Lýdia Takácsová
Ing. Jaroslava Marcineková

Redakcia textov:
Ing. Ružena Hlinková
Mgr. Lenka Dunajská

Gramatická úprava:
Anna Kríž ová st.
Ing. Ružena Hlinková
Martin Petr
Mgr. Světlana Petrová

Grafická úprava:
Jaroslav Kríž ml.

Tlač: KOPRINT s.r.o.
Distribúcia: Toppres d.a.
Reg. č. MK: 2970/09
ISSN: 1336-7331

Vydavateľ:
COM SK s.r.o.
Lazovná 72
974 01 Banská Bystrica
IČO: 43 962 394

tel./fax:+421 (0)48 414 65 49
+421 (0)903 651 217
e-mail: milost@milost.sk
www.milost.sk

PRÍSPEVKY:
Banská Bystrica
č.ú.: 2620782057/1100
Žiar nad Hronom
č.ú.: 1393630154/0200
Martin
č.ú.: 2628371869/1100
pre Námestovo je VS: 111
Žilina
č.ú.: 1686938558/0200
Brezno
č.ú.: 2623054039/1100
Nitra
č.ú.: 232892028/0900
Bratislava
č.ú.: 2629794492/1100

Pokračujeme

„Povedal Ježišovi: A kto je mojím blížnym? Na to odpovedal Ježiš a riekol: Istý človek išiel z Jeruzalema dolu do Jericha a upadol medzi lotrov, ktorí ho i vyzliekli i zranili a odišli zanechajúc ho polomŕtveho. A náhodou išiel tiež dolu akýsi kňaz, tou istou cestou, a keď ho zazrel, obišiel druhou stranou. A podobne aj Levita, ktorý idúc tiež dolu prišiel na to miesto, a keď prišiel a videl, obišiel druhou stranou. No, potom prišiel k nemu nejaký Samaritán, uberajúci sa cestou, a keď ho videl, milosrdenstvom bol hnutý a pristúpil a poobväzoval jeho rany a polial olejom a vínom a vyložiac ho na svoje vlastné hovädo zaviedol ho do hostinca a postaral sa o neho. A druhého dňa, keď odchádzal, vyňal dva denáre, dal hostinskému a povedal mu: Maj o neho starosť, a čo by si nad to viacej vynaložil, ja ti, keď pôjdem tadeto späť, zaplatím. Ktorý teda z týchto troch zdá sa ti, že bol blížnym tomu, ktorý to bol upadol medzi lotrov? A on povedal: Ten, ktorý mu učinil to milosrdenstvo. Vtedy mu povedal Ježiš: Choď a čiň aj ty podobne!“ (Lukáš 10,29-37)

Bratia a sestry, v našom okolí je plno ľudí, ktorí kráčajú smerom od Boha, smerom do zahynutia, podobne ako onen človek kráčal z Jeruzalema, mesta pokoja, do prekliateho mesta Jericha. Na takejto púti človek dostane bitku, ľudia sú doráňaní emocionálne, psychicky aj telesne. Keďže my Pána poznáme, môžeme im pomôcť. Nebuďme ako náboženskí ľudia (kňaz a levita), prázdni teológovia alebo mystickí kresťania, ktorí sú takí zaneprázdnení spormi a skúmaním rôznych otázok alebo prácou vo vnútri cirkvi, že ich ani nenapadne čokoľvek zmysluplné pre našich blížnych urobiť. Buďme ako Samaritán. Momentálne sa nachádzame v čase, kedy prebiehajú kampane s bratmi Ferreyrovcami z Argentíny. Poskytnite prvú pomoc svojmu doráňanému spoluobčanovi tým, že mu poviete o Ježišovi a dáte mu nádej. Potom ho zoberte do cirkvi (hostinec), nech sa dobre nasýti Božou milosťou, Slovom a napije sa Svätého Ducha; nech sa zotaví a oddýchne si v Pánovej prítomnosti. Potom naňho ale nezabudnite a ďalej sa starajte o to, aby sa mal dobre.

Podľa toho sa pozná, že milujeme svojich blížnych a Boha. Celý príbeh totiž začína otázkou, kto získa večný život. Ten, kto sa správa ako milosrdný Samaritán.

Jaroslav Kríž
pastor

Obsah

Šalamoun | Téma 4
Konferencia so Šándorom Némethom | Zo života cirkvi 8
Základné fakty o kánone a zachovaní Starej zmluvy | Vyučovanie 13
Služobné dary a podporná služba | Vyučovanie 18
Tí, ktorí otriasli Anglickom | Z histórie 20
Deň obetí holokaustu | Reportáž 24
Oplatí sa odovzdať život do rúk Krista | Skutočný príbeh 26
Päť právd o Božej vôli | Vyučovanie 28

Šalamoun

Moudrost, bohatství a sláva

©iStockphoto.com/ BEZERGHEANU Mircea

Martin Mazúch

Bylo mnoho starověkých králů, ale jeden je v moudrosti, bohatství a slávě daleko převyšoval. Byl to třetí izraelský král Šalamoun. Kraloval pravděpodobně v letech 971-931 př. Kr. Narodil se Davidovi a Bat-šebě. David jej nazval „Šlomo“, což pravděpodobně znamená „pokojný“. Prorok Nátan jej nazval „Jedídjá“, což znamená „Hospodinův milovaný“.

Na královský trůn nastoupil po svém otci Davidovi. Jeho cesta na trůn ale nebyla lehká. Ještě za života krále Davida se proti otci postavil do vzpoury jeho syn Abšalom a potom i nejstarší Davidův syn Adoniáš. Ten už slavil svoji korunovaci, když se k němu dostala zpráva, že David vyhlásil za krále Šalamouna. Významnou roli v této změně sehrála královna matka Bat-šeba a prorok Nátan. Šalamoun byl velmi mladý, když začal kralovat – možná měl jen dvanáct let. Chránila ho slavná Davidova tělesná stráž Keretejců a Peletejců.

Šalamoun byl první dynastický král. Dostal se k vládě v rodové linii na základě otcovy přísahy. Saul i David byli králové, kteří se dostali na trůn na základě charismatické moci, kterou dostali od Boha – byli to tedy charismatičtí králové. Šalamoun se ale dostal na trůn odlišným způsobem. Neměl žádné Boží potvrzení, které by viděla a přijala izraelská společnost. Právě tyto okolnosti – nízký věk, nezkušenost a chybějící Boží potvrzení – dostali Šalamouna pod velký tlak. Pod tíhou těchto okolností k němu promluvil Bůh ve snu v Gibbonu. Tam získal Šalamoun své obdarování jako odpověď na svou moudrou prosbu. Šalamoun prosil o moudrost, aby mohl dobře vést celé království a všechny jemu svěřené lidi. Bůh mu dal spolu s moudrostí úplně vše – bohatství, slávu a moc, která neměla v historii obdoby.

> Bůh dal Šalamounovi s moudrostí úplně vše – bohatství, slávu a moc, která neměla v historii obdoby.

Někteří ekonomové přepočítali Šalamounův majetek a dospěli k odhadu, že Šalamoun by byl na dnešní poměry bilionářem v amerických dolarech. Do dnešní doby tedy nežil bohatší člověk, než byl král Šalamoun. Šalamouna a jeho království navštěvovali králové z celého světa. Někteří ze zvědavosti, jiní pro inspiraci. Šalamoun byl tak moudrý, bohatý a nadčasový, že když jej navštívila královna ze Sáby, řekla, že pověst o něm nedosahuje ani poloviny toho, co ve skutečnosti viděla. Většinou je to na zemi tak, že pověst bývá často lidmi nadsazena oproti skutečnosti, ale to nebyl Šalamounův případ.

Šalamoun byl člověk, který vystihl podstatu věcí do maximální možné hloubky. Je to právě on, který řekl „zkoumejte věci pod sluncem“ a který si dovolil říct „nic nového pod sluncem“. Svým zkoumáním obsáhl vše a svým srdcem pochopil všechny duchovní zákonitosti týkající se lidského života. Nepochybně mohl čerpat i z dědictví svého otce Davida, který připravil jeviště dějin pro svého syna.

David a jeho život je obrazem prvního příchodu Ježíše Krista. Zrovna tak je život a vláda Šalamouna v mnohém obrazem druhého příchodu Mesiáše a jeho vlády na zemi. Šalamoun zdědil po svém otci rozsáhlou říši, která byla vytvořena za cenu mnoha válek. Když nastoupil na trůn, Šalamoun změnil celou strategii a bez jediného vojenského tažení rozšířil a upevnil své království a získal trvalý dominantní vliv nejen na Blízkém Východě, ale také v mnoha dalších zemích tehdejšího světa. Šalamounův nástupce - syn Rechabeám chtěl jít ve šlépějích svého otce a přirozeně chtěl posunout slávu a věhlas izraelského království ještě dál než Šalamoun. Stal se ale pravý opak. I když se snažil Rechabeám okopírovat způsob vlády svého otce, tak se mu to nepovedlo. Při svém ustanovení svolal radu starších, která měla zkušenosti, moudrost a veškeré know-how; byli to Šalamounovi rádci. Rechabeám si vyslechl jejich rady, když doporučovali, aby zmírnil tempo ekonomického růstu a rozvoje, který byl tak ohromný, že nebylo zapotřebí, aby lidé pracovali tak tvrdě. Rechabeám se rozhodl po svém a naopak ještě přitvrdil. To mělo za následek rozpad izraelského království a jeho postupný úpadek. Rechabeám neměl moudrost a srdce svého otce Šalamouna.

Šalamounovo slavné „nic nového pod sluncem“ můžeme chápat i tak, že Šalamoun vytáhl všechno know-how z duchovní dimenze, z duchovného světa, které bylo pro člověka dostupné. Šalamoun ve svých příslovích zachytil a nadefinoval všechny duchovní zákonitosti pro úspěšný život člověka. Veškerou potřebnou moudrost. Ta je zapsána v knize Přísloví a v knize Kazatel. Tyto knihy jsou součástí Bible, a tedy i naší kultury a našeho světonázoru. Proto máme my křesťané obrovskou zodpovědnost být moudří a osvojit si toto vidění a pohled na svět. Šalamoun sesbíral a sepsal všechna přísloví inspirován Bohem. Zkoumal věci pod sluncem, objevil, jak fungují duchovní zákony, kterým je podřízený lidský život a lidské chování. Neměli bychom tedy i my objevit tuto knihu moudrosti, pokud chceme být úspěšní?

Už jsme řekli, že Šalamoun chtěl získat moudrost kvůli správě celého národa. Nesoustředil se na to, co měl spravovat a co měl dělat, ale jak to spravovat a jak to dělat správně. Nestal se moudrým přes noc. Bůh mu ve snu řekl, že mu dá i to, co nežádal. Mluvil tedy o budoucnosti. Šalamoun se naučil hledat moudrost, rozmnožovat jí a aplikovat do všech oblastí života. Naučil se spravovat nejen ekonomiku a celé království, ale i svou duši, ústa, mysl a srdce.

Jak hledat moudrost

Přísloví 30-33 říká: ***„Tlak na mléko působí máslo, tlak na nos působí krev a tlak hněvu působí hádku.“*** Šalamounova moudrost spočívala především v tom, jak jí samotnou hledat a jak jí získat. Měl know-how, správné technologie na získávaní moudrosti, proto jí měl tak mnoho. Věděl, že nos i krev a celé tělo jsou podřízené přesným zákonitostem, stejně jako procesy v duši nebo mléko. Mléko je v Bibli obrazem Božího slova. Šalamoun

> Šalamoun se naučil hledat moudrost, rozmnožovat jí a aplikovat do všech oblastí života.

vypozoroval, že stejně jako se správnou technologií, tedy v případě mléka tlakem nebo tlučením, dostane z mléka smetanu, případně máslo či mnoho dalších kvalitativně lepších produktů, tak se správným zabýváním se s Božím Slovem dostane z něho moudrost a pochopení duchovních zákonitostí. Kniha Přísloví je mléko, kde je ukrytá smetana a máslo, sýr, jogurt, tvaroh a mnoho dalšího. V ní je ukryta moudrost a všechny duchovní zákonitosti. Je zapotřebí uplatnit správnou technologii na získání másla a smetany, na získání ryzího zlata i moudrosti. Apoštol Petr říká: ***„... a jako novorozené děti mějte touhu po nefalšovaném mléku Božího slova, abyste jím vyrostli k záchraně,“*** (1. list Petrův 2,2) a apoštol Pavel: ***„Dal jsem vám pít mléko, pokrm jsem vám nedal, neboť ten jste ještě nemohli snést.“*** (1. Korintským 3,2) Na mléko musíme uplatnit správnou technologii, aby vydalo máslo nebo smetanu. Smetana je kvalitativně hodnotnější, je to produkt uplatnění správné technologie. Právě tak musíme hledat správným způsobem moudrost, zabývat se správným způsobem s Božím Slovem, abychom z něho získali moudrost a byly nám odhaleny duchovní zákonitosti. Člověk může vypít hektolitry mléka a se smetanou nemusí mít žádnou zkušenost. Přestože je smetana v mléku, které člověk pije, nikdy jí tam neobjeví, nikdy s ní nemusí mít zkušenost. Tak musíme uplatnit duchovní zákony v našich životech, abychom z nich dostali požehnání.

„Přísloví izraelského krále Šalomouna, syna Davidova, k poznání moudrosti a kázně, k porozumění řečem rozumným, k přijetí rozumné kázně, spravedlnosti, práva a přímosti, aby dala prostoduchým chytrost a mládenci poznání a rozvahu. Ať je slyší moudrý a přibude mu bystrosti, ať rozumný získá schopnost vést, aby dokázal porozumět přísloví a podobenství, slovům moudrých i jejich hádankám. Počátek poznání je bázeň před Hospodinem, moudrostí a kázní pohrdají hlupáci.“ (Př 1,1-7)

„Získat moudrost je mnohem lepší nežli ryzí zlato, získat rozumnost je lepší vyvolit nežli výborné stříbro.“ (Př 16,16)

©iStockphoto.com / Maksym Chernigа

„Počátek moudrosti je: Získej moudrost! Za všechno své vlastnictví získej rozumnost.“ (Př 4,7) Když čteme knihu Přísloví, může se nám zdát, že se Šalamoun často opakuje. Proč? Šalamoun dobře věděl, jak zásadní roli hrají v životě člověka moudrost, bázeň, čisté srdce, správné jednání, dobré vztahy, píle, lenost, hloupost nebo nešlechetnost.

Počátek moudrosti

Dle Bible je počátkem moudrosti bázeň před Hospodinem. K ní se dostane člověk tak, že hledá moudrost jako stříbro, jako skryté poklady. Pak porozumí, co je to bázeň před Bohem a dostane se na počátek moudrosti. ***„Můj synu, jestliže přijmeš mé řeči a uchováš u sebe mé příkazy, učiníš své ucho vnímavé pro moudrost a nakloníš své srdce k rozumnosti, jestliže zavoláš na porozumění a pozvedneš svůj hlas k rozumnosti, jestliže ji budeš hledat jako stříbro, pátrat po ní jako po skrytých pokladech, tehdy porozumíš bázni před Hospodinem a získáš poznání Boha.“*** (Př 2,1-5) Šalamoun přirovnal hledání moudrosti k technologii hledání - „dolování“ stříbra, zlata a drahých kamenů. Používal přirovnání a obrazy, kterým rozuměl. Ve své době byl největším vlastníkem dolů na drahé kovy a drahé kameny. Mladý Šalamoun začal hledat moudrost tak, že řekl Bohu: *„Bože, prosím, pomoz mi. Nauč mě, jak správně žít, já to neumím. Neumím kralovat, vést celý národ. Nerozumím ekonomice, politice, mezinárodním vztahům a konfliktům. Bože, prosím, nauč mě to.“* Do té doby byla moudrost před Šalamounovýma očima skryta jako poklad v zemi. Bohu se tento jeho postoj velmi líbil a řekl mu, že mu dá i to, co nežádal. A taková je moudrost – dovede tě i k věcem, o kterých se ti ani nesnilo!!! Problém většiny lidí je, že hledají nejdříve ty přidané věci, za těmi se ženou, ty dolují a chtějí, aby jim Boží moudrost byla přidána, ale tak to nefunguje! Mladý Šalamoun proto hledal moudrost, protože ho zajímal Boží záměr a plán. Miloval Boha, měl silný pocit sounáležitosti s Boží prací a tím, co chtěl Bůh pro celou společnost. A to se mu i povedlo. Šalamoun nežádal Boha o to, co charakterizuje navenek krále, bohatství, slávu a moc. I když to jako král potřeboval, aby mohl prakticky vést celou krajinu. Jestli někdo potřebuje bohatství, slávu, uznání a moc, tak je to král, ale Šalamoun žádal to, z čeho tyto věci vyrůstají, to, co je ukryto hluboko pod povrchem, jako diamant v hlubokém dolu, a to je moudrost. Šalamoun moudrost nevymyslel, ale vyhledal, objevil a řídil se jí. Moudrost byla i před Šalamounem. On jí objevil, doloval a shromažďoval.

©iStockphotos.com / Floortje

> Tlak na mléko působí máslo, tlak na nos působí krev a tlak hněvu působí hádku.

Když byl na počátku moudrosti, měl bázeň a miloval Boha, začal dolovat a moudrost shromažďovat, dělal to stále efektivněji. Čím více moudrosti měl, tím lépe věděl, jak jí může ještě efektivněji shromažďovat a využívat. Tak to dělal i ve svých dolech. Čím více zlata a drahých kamenů měl, tím lépe věděl, jak je efektivněji a ve větším množství získávat. Představme si člověka, který má své existenční problémy, ale má také pole, o němž ví, že v zemi je skryto zlato a drahé kameny. Už na něm našel dva drahé kameny - bázeň a lásku k Bohu. Nebylo by pošetilé, aby se snažil vyřešit svoje problémy jinak, než že by začal dolovat a hledat více drahých kamenů a zlata? Žel, mnoho lidí hledá bohatství a hodnoty tam, kde nejsou, vyřešení svých problémů způsobem, technologií, kterou to nefunguje. Ale vzít radu od Šalamouna a hledat na poli Božího slova moudrost, to je ta správná technologie, tam je moudrost jako ryzí zlato a vše ostatní, co člověk potřebuje. Dej si i ty poradit od Šalamouna. Šalamoun byl tak moudrý, bohabojný, úspěšný a šťastný, že to mělo vliv na celou společnost, kterou vedl. V Izraeli byly tehdy desetitisíce podobně moudrých, bohatých a úspěšných lidí, jako byl on. Dědictví Šalamouna a jeho doby je vidět v izraelském národě dodnes.

Co nám může moudrost do našich životů konkrétně přinést? I o tom Šalamoun v knize Přísloví velmi podrobně a opakovaně mluví. Shrňme teď to, co nám moudrost do našich životů přinese. Je to 22 výsledků, požehnání nebo druhů ovoce. Jsou to: vědomost, rozvaha, dobrý úsudek, záchrana a ochrana, úspěch, lepší zdraví, delší život, sláva, finanční nadbytek, přízeň autorit, uznání a povýšení, finanční nezávislost, důvěra, síla charakteru, odvaha, mimořádné úspěchy, osobní naplnění, výborné vztahy, smysluplný život, láska a obdiv druhých, porozumění, skutečná moudrost. Je toho příliš na to, aby to člověk nechtěl. Je to vše, co člověk potřebuje k životu.

Šalamoun uměl nejen vydolovat moudrost, ale také ji úspěšně aplikovat na okolnosti a situace, které přinášel jeho život a vláda. U Šalamouna můžeme říci, že moudrými způsoby hledal a shromažďoval moudrost, a když moudrost našel, tak jí použil na to, aby ještě více zdokonalil a zefektivnil způsoby, kterými poznání a moudrost hledal. Tak se stal Šalamoun nejbohatším a nejúspěšnějším mužem na celém světě.

Duchovní zákony

Podívejme se nyní na některé duchovní zákony a moudrost, se kterou je Šalamoun vysvětluje. Jeden z důležitých postojů, které jsou nezbytné pro veškerý úspěch a který Šalamoun objevil, je píle. ***„Nedbalý člověk nepeče svůj úlovek, ale píle je pro člověka vzácný majetek.“*** (Př 12,27) Píle je základní postoj, stav a způsob jednání, kterým se projevuje a účinně pracuje moudrost v životě člověka. Žel, píle podle toho, co o ní lidé běžně vědí a co si o ní myslí, je, že píle je tvrdá dřina. Dokonce podle slovníku můžeme najít definici píle jako „vytrvalou, tvrdou snahu něco dosáhnout“. Jeden strom se dá porazit mnoha způsoby. Můžeme se rozhodnout, že jej porazíme kladivem. V tomto případě budeme potřebovat opravdu hodně vytrvalé, tvrdé snahy, aby se nám to povedlo. Strom se dá ale také porazit motorovou pilou. Který z těchto způsobů opravdu odráží skutečnou píli? Ten první, kde je dominantní zarputilá snaha a nic více, kde je cíl našeho snažení v nedohlednu nebo ten druhý, kde je k snaze připojena moudrost? Rozhodně ten druhý. A jak definuje píli Šalamoun? ***„Již chlapec se pozná podle svých činů, jestli jsou jeho skutky ryzí a správné.“*** (Př 20,11) Zde Šalamoun opět přirovnává lidské jednání k tříbení zlata, aby bylo zlato ryzí. Musí se na něm pracovat s pílí, s vytrvalou, ryzí a správnou prací, která vede k cílenému výsledku. Ryzí práce je podle Šalamouna ta, kterou lze připodobnit k získávání ryzího zlata. Taková práce vyžaduje skutečnou píli, a také hodně času a úsilí. Je to práce efektivní, výkonná a účinná. Ryzí a správná práce je skutečnou pílí. Píle je vytrvalá, účinná, efektivní, a správně vykonaná práce. Je to schopnost. Je to to samé, jako když se řekne, že pomazání je schopnost nebo uschopnění. Píle je tedy pomazání, uschopnění, schopnost, která kombinuje kreativitu, vytrvalost, chytrý přístup, správné plánování, správné provedení, správné načasování, efektivitu a výkonnost s cílem dosáhnout požadovaný cíl a výsledek, který je ryzý a má charakter nejvyšší dokonalosti.

Opakem píle je lenost. I tento jev Šalamoun velmi pečlivě popsal. Lenost je součástí padlé lidské přirozenosti. Projevuje se tak, že člověk chce dosáhnout co nejvíce, za co nejkratší čas a s nejmenší námahou. Člověk je ve své přirozenosti hnán jít cestou nejmenšího odporu, a být tedy líný. Lenost má na život člověka katastrofální vliv. Člověk je v nepřekonatelné nevýhodě oproti výzvě, která před ním stojí. Není připraven jí zdolat, neplánuje, střílí od boku. ***„Plány jsou pilnému jenom ku prospěchu, ale každý, kdo je ukvapený, dojde jenom nouze.“*** (Př 21,5) Líný člověk bude ovládaný. ***„Ruka pilných bude vládnout, kdežto nedbalá ruka bude konat nucenou práci.“*** (Př 12,24) Líný člověk je žádostivý, ale dostává se mu jen málo. ***„Lenoch dychtí a nic nemá, ale touha pilných se naplní.“*** (Př 13,4) Lenivý člověk je předurčen k chudobě. ***„Kdo obdělává svou půdu, nasytí se pokrmem, ale ten, kdo se žene za prázdnými věcmi, nasytí se chudobou.“*** (Př 28,19) Majetek lenocha se rozpadne. ***„Snadno získaný majetek se bude zmenšovat, kdežto ten, kdo pracně shromažďuje, rozmnoží ho.“*** (Př 13,11) Úsilí lenocha je k ničemu. ***„Každá námaha přinese prospěch, ale prázdné mluvení je jenom k nouzi.“*** (Př 14,23) Jen málo lidí se pokládá za líné. Na to, aby člověk uměl uplatnit píli ve svém životě, musí se podle Šalamouna nejdřív vypořádat s leností. Šalamoun popisuje 4 kořeny lenosti: sebestřednost. ***„Člověku připadá správná každá jeho cesta, avšak srdce zkoumá Hospodin.“*** (Př 21,2) Člověk přirozeně tíhne k tomu, aby viděl věci jen z vlastního úhlu pohledu. Druhým kořenem lenosti je domýšlivost nebo arogance. ***„Lenoch je moudřejší ve svých očích než sedm lidí, kteří rozvážně odpovídají.“*** (Př 26,16) Člověk má tendenci si myslet, že je chytřejší než ti druzí, a proto se brání tomu, aby požádal o radu nebo konzultaci. Ptá se na radu, až když je problém, když se dostane do nesnází. Většinou je už ale pozdě. Třetím a čtvrtým kořenem lenosti jsou nevědomost a nezodpovědnost. Šalamoun je nazývá pošetilostí. ***„Procházel jsem kolem lenochova pole, kolem vinice člověka, kterému chyběl rozum, a hle, celá byla zarostlá kopřivami, její povrch byl pokryt plevelem, její kamenná zeď byla zbořená.“*** (Př 24-30,31) Pro líného člověka je snazší jednat v nevědomosti než se vzdělávat. Sebevzdělání vyžaduje čas a píli. Pro lenocha je lepší jít cestou menšího odporu, jednat v nevědomosti. Nezodpovědnost je ještě horší. Člověk ví, co má dělat, ale zvolí si možnost to neudělat. Jen když člověk zatočí s leností, může vnést píli a moudrost do svého života. Šalamoun nám dává také rady, jak to udělat.

> Šalamounova moudrost spočívala v tom, jak jí samotnou hledat a jak jí získat.

Jak porazit lenost a stát se pilným a úspěšným? První z kroků je probudit se do reality. ***„Dokdy budeš ležet, lenochu? Kdy se probereš ze spánku? Trochu spánku, trochu dřímoty, trochu složit ruce a poležet si a tvá chudoba přijde jako tulák a tvá nouze jako ozbrojenec.“*** (Př 6,9-11) Problém líného člověka je, že si myslí, že má více času, než potřebuje na dosažení svých cílů, a proto odkládá na později všechno, co má udělat, aby je dosáhl. Proto se probuď a přestaň věci odkládat. Pak si stanov cíle nebo vize, které chceš dosáhnout. ***„Když není vidění, lid je bez zábran, ale šťastný je ten, kdo zachovává zákon.“*** (Př 29,18) Podrobně naplánuj a nadefinuj kroky, které máš udělat, aby ses dostal k cíli. Poraď se, najdi si partnera, společníka, rádce nebo vyhledej radu. Skutečně dobrých rádců není nikdy příliš mnoho. ***„Kde není důvěrné společenství, plány se hatí, ale při množství rádců se naplní.“*** (Př 16,22) Problémem hlavně u mužů je, že se nechtějí poradit kvůli své ješitnosti. Nechtějí požádat o radu. I když zabloudí v cizím městě, raději bloudí v naději, že nějakým způsobem objeví správnou cestu, než aby zastavili a někoho se zeptali na správný směr. ***„Plány s radou se uskutečňují, proto válku veď se strategií.“*** (Př 20,18)

> Mléko je v Bibli obrazem Božího slova.

Každý úspěšný generál se před bitvou radí. Každý úspěšný obchodník se před koupí radí. Každý úspěšný ředitel má zasedací místnost, kde je dlouhý stůl s mnoha židlemi. Šalamoun nebyl superman, individualista. Ani filmový hrdina, který zvládne všechno sám, který má tajný plán, o kterém neví ani jeho spolupracovníci, a který v poslední chvíli vytáhne, aby všechny zachránil. Takové bytosti patří do pohádek a hollywoodských filmů, ne do skutečného života.

Šalamoun byl jiný. Oplýval nedostižnou moudrostí, praktickými vhledy, radami a varováními. Shromáždil moudrost ve třech tisících přísloví. Shromáždil je pro to, abychom i my našli moudrost a skutečný život. Máš tu čest, aby se Šalamoun stal i tvým rádcem a partnerem pro život. ■

Daniel Šobr

Kresťanská konferencia
so Šándorom Némethom

Pre množstvo letnično-charizmatických kresťanov z Čiech i Slovenska bola dozaista vrcholom tohto leta augustová Kresťanská konferencia s pastorom Šándorom Némethom z budapeštianskeho Zboru viery (Hit Gyülekezete). Banskobystrické Štiavničky zažili asi najväčšiu akciu, ktorú tam kedy Kresťanské spoločenstvo Milosť usporiadalo.

Organizácia a prípravy

Na augustovú konferenciu, ktorá sa konala po niekoľkomesačnej prestávke, sa všetky zbory veľmi tešili, mnohí členovia zborov z celého bývalého Československa si pre ňu rezervovali posledný augustový víkend a vopred si vybavovali ubytovanie v Banskej Bystrici, dejisku konferencie. Skutočnosť, že na konferenciu zavíta ako hlavný rečník pastor Šándor Németh, sa organizátori aj verejnosť dozvedeli necelé dva týždne pred konaním tohto slávnostného podujatia. Všetci boli správou nadšení a práce na prípravách sa ešte zintenzívnili. Prostredníctvom internetu aj sociálnych sietí sa správa veľmi rýchlo rozšírila, reklamné bannery boli zavesené na zborových internetových stránkach, na zborovej budove v Banskej Bystrici visel bilbord a jedna celoplošná rozhlasová stanica vysielala v rámci svojich reklamných blokov pozvánku na konferenciu. Všetci očakávali, aká táto konferencia bude a tešili sa na to, čo prinesie.

Atmosféra konferencie

Od poslednej návštevy Šándora Németha v Banskej Bystrici uplynulo 5 rokov. Keď v novembri roku 2007 pastor Šándor po prvýkrát kázal v hale na Štiavničkách, bolo to pre celý zbor vyvrcholením určitého obdobia a vtedajšia konferencia priniesla veľmi dobré ovocie v podobe novej vlny rastu a stabilizácie zborov v mnohých mestách. Táto skutočnosť bola tiež dôvodom veľkého nadšenia a očakávania, s ktorým mnohí do Banskej Bystrice v sobotu 25. augusta pricestovali.

Napriek skutočnosti, že čas na prípravu a predovšetkým na informačnú kampaň o konferencii a jej vzácnom hosťovi bol pomerne krátky, záujem zo strany zborov aj verejnosti bol obrovský. Športová hala na Štiavničkách bola už v sobotu ráno doslova preplnená. Palubovka haly pokrytá stoličkami bola plná ľudí a tí, ktorí sa nedostali na relatívne pohodlné stoličky na ploche, sa tiesnili na tribúnach. Klimatizácia v tropickej horúčave takmer nestíhala meniť vzduch v hale.

Prvé tóny chvál v podaní hudobnej skupiny Olivy rozprúdili nielen horúci vzduch, ale predovšetkým spontánne prejavy vďačnosti Bohu za to, čo už v našich krajinách vykonal, a za množstvo ľudí ochotných v tejto horúčave hľadať Boha a počúvať slová pastora zrejme najväčšieho kresťanského letnično-charizmatického zboru v Európe.

Šándor Németh na konferencii kázal celkom dvakrát, a to v sobotu doobeda a večer. Jeho hlavnou témou boli základné pravdy evanjelia Pána Ježiša Krista, vykúpenie a jeho dôsledky. Prejav pastora Šándora sa nepodobá efektným rétorickým výkonom amerických kazateľov. V jeho správaní za kazateľňou nie je nič, čo by sa dalo označiť ako prázdna šou. Z jeho slov vyžaruje autenticita. Na prvý pohľad sa dá poznať, že čo pastor Šándor káže, to aj žije. Myšlienky, ktoré na konferencii hovoril, mali obrovskú hĺbku a zároveň jednoduchosť. Hovoril o základných pravdách kresťanstva. Tieto pravdy odzneli s takou naliehavosťou a presvedčivosťou, že každého, kto ich z úst pastora Šándora počúval, silno motivovali k obnove jednoduchého a víťazného kresťanského života.

Veľmi pôsobivá bola tiež Šándorova služba ľuďom. Počas dopoludňajšieho zhromaždenia prisľúbil, že sa na jeho závere pomodlí s kladením rúk za všetkých prítomných. Čo sľúbil, aj splnil. Športovú halu niekoľko ráz obkrúžil zdanlivo nekončiaci rad ľudí čakajúcich na modlitbu. Šándorova služba modlitby a žehnania ľudí nespočívala iba v tom, že by na nich rýchlo položil ruky, ale za každého človeka sa určitý čas modlil a mnohým sa aj prihovoril. Táto služba trvala vyše dvoch hodín; pastor Šándor nehľadel na to, že sa ukracuje o čas na obed a oddych pred večerným zhromaždením, ale trpezlivo sa modlil, kým v rade zostávali ľudia, ktorí chceli, aby ich požehnal.

Počas prestávky medzi sobotnými zhromaždeniami sa konali krsty novoobrátených ľudí. Keď títo čerstvo pokrstení bratia a sestry počas večerného zhromaždenia predstúpili pred účastníkov konferencie, celý dav v hale bol naplnený nadšením. 74 ľudí sa rozhodlo krstom potvrdiť svoje rozhodnutie nasledovať Pána Ježiša Krista a pripojiť sa k Božiemu ľudu. Bolo to skutočne veľmi povzbudzujúce. Pastor Šándor sa osobne pomodlil za každého z nich. Aj pri tejto príležitosti bolo vidieť jeho obrovský záujem o ľudí a radosť z každej duše, ktorá nezahynie, ale vojde do Božieho kráľovstva.

Kto je pastor Šándor Németh a niečo málo z histórie Zboru viery

Príbeh tohto nevšedného Božieho služobníka sa začína hlboko v období komunizmu. Šándor Németh sa po neúspešnom pokuse o emigráciu zapísal na štúdium teológie. Ako laický študent začal navštevovať katolícky teologický seminár. Tu sa prvýkrát dozvedel o charizmatickom hnutí, o ľuďoch, ktorí hovorili o svojej osobnej skúsenosti s Bohom, o naplnení Duchom Svätým a sám po tom začal túžiť. Toto osobné hľadanie viedlo k Šándorovmu obráteniu a znovuzrodeniu, ku ktorému došlo na kvetnú nedeľu roku 1976.

Už o tri roky neskôr sa manželia Némethovci začali spolu s malou skupinou veriacich stretávať v malom vinohradníckom dome v mestečku Budaörs, neďaleko Budapešti. Práve tu sa zrodil Zbor viery, ktorého názov má svoj pôvod v sympatiách k hnutiu viery, vyrastajúcemu zo služby dnes už zosnulého amerického pastora Kennetha E. Hagina. Asi najväčší vplyv na Zbor viery mal známy a medzinárodne aj medzicirkevne uznávaný biblický učiteľ Derek Prince. Manželia Némethovci sa stali učeníkmi Dereka Princea a zostali nimi až do jeho smrti v roku 2003. Hneď od zrodu Zboru viery boli jeho aktivity neprestajne sledované maďarskou komunistickou tajnou službou. Opakovali sa početné razie a kontroly a mnohí z členov zboru boli rôznymi spôsobmi perzekvovaní v zamestnaní aj v spoločenskom živote. Napriek perzekúcii zbor neprestajne rástol a skupiny veriacich vznikali aj v iných mestách mimo Budapešti.

Počet členov Zboru viery postupne narástol až na 2000, čo spôsobilo, že prenasledovanie postupne slablo a zbor sa stal do určitej miery štátom trpeným spoločenstvom.

Keď po páde komunizmu v prelomovom roku 1989 došlo aj v Maďarsku k demokratizačným zmenám, štát prestal Zbor viery prenasledovať úplne a došlo k preneseniu aktivít zboru z domu v Budaörsi do prenajatej športovej haly Vasas Folyandár. Zbor začal zažívať raketový nárast členov a sympatizantov, ktorý sa najdynamickejšie prejavil v rokoch 1995-1998. Pastor Németh v tom čase začal organizovať pravidelné konferencie v najväčšej budapeštianskej športovej hale a regionálne stretnutia na vidieku. Zbor mal vtedy okolo 10 000 členov.

V tomto období začali konferencie zboru v športovej hale navštevovať veriaci a pastori zo zahraničia, ktorí sa prišli pozrieť na toto prebudenie v srdci Európy. Tých podujatí sa zúčastnili tiež mnohí hostia z Čiech aj Slovenska. Niektorí z nich sa službou pastora Šándora Németha

pastor Šándor Németh

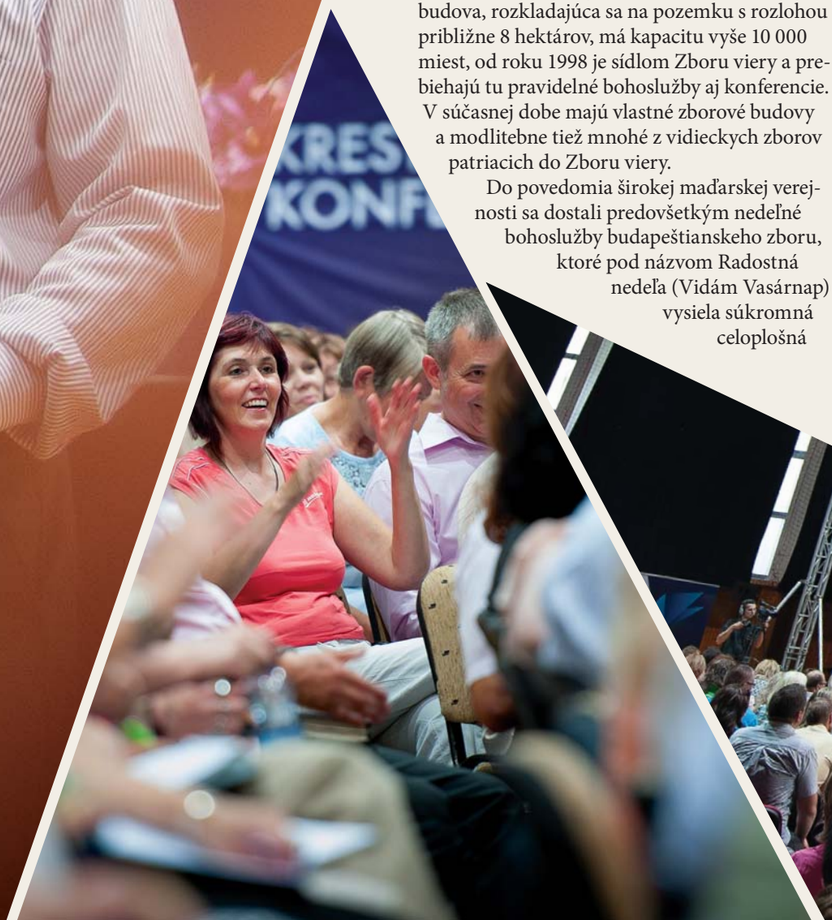

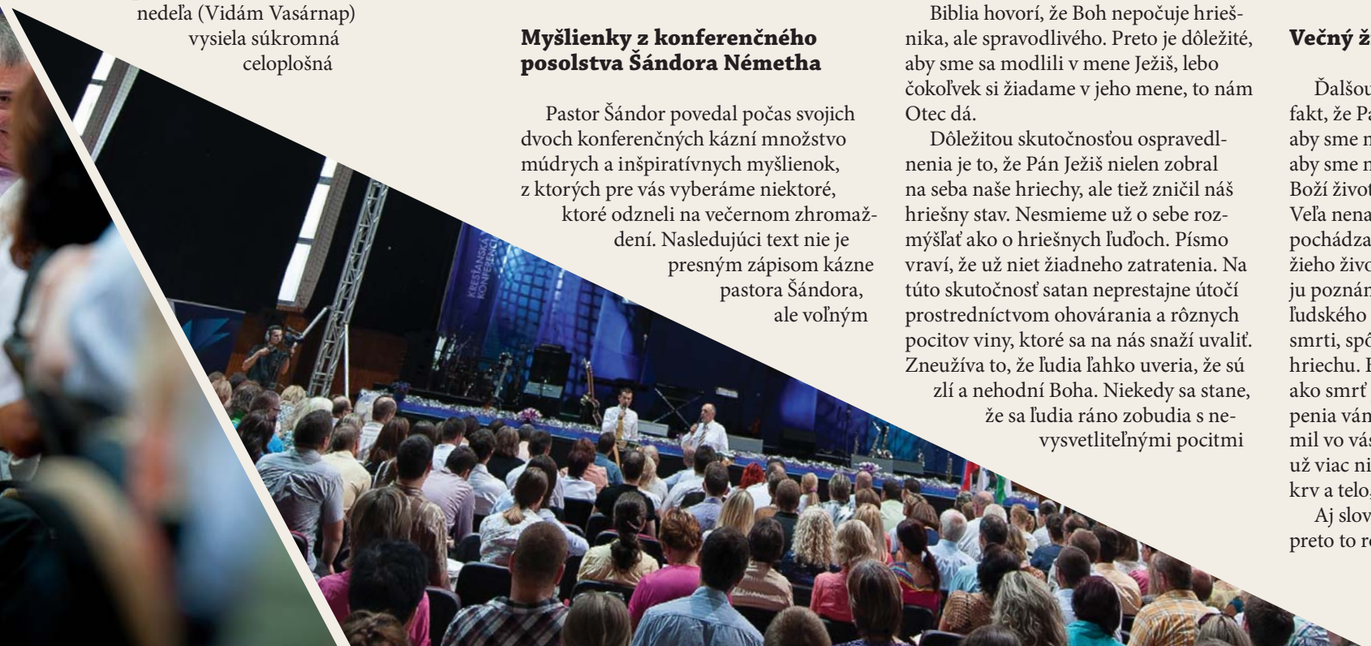

nechali inšpirovať a jeho vyučovania a dôrazy priniesli do svojich domovských zborov.

Patrili medzi nich tiež predstavitelia slovenských Kresťanských spoločenstiev pastori Gabriel Minárik a Jaroslav Kříž.

Medzi úspechy služby pastora Šándora patrí aj významná publikačná a vzdelávacia činnosť. Krátko po revolúcii začal Zbor viery vydávať prvý charizmatický teologický časopis v Maďarsku s názvom Nový Exodus (Új Exodus), dnes je v širokom povedomí maďarskej čitateľskej verejnosti spoločenský týždenník Hetek, ktorý sa nevenuje len kresťanským témam, ale má široký informačno-spravodajský záber. Zbor viery je zriaďovateľom niekoľkých základných a stredných škôl a v Budapešti založil Akadémiu svätého Pavla (Szent Pál Akadémia), ktorá je s vyše 600 poslucháčmi druhou najväčšou teologickou vysokou školou v krajine a okrem maďarských študentov ju navštevujú i mnohí študenti zo zahraničia, medzi ktorými majú Slováci a Česi významné zastúpenie.

Asi najviditeľnejším úspechom Zboru viery je stavba Parku viery (Hit Park). Táto zborová budova, rozkladajúca sa na pozemku s rozlohou približne 8 hektárov, má kapacitu vyše 10 000 miest, od roku 1998 je sídlom Zboru viery a prebiehajú tu pravidelné bohoslužby aj konferencie. V súčasnej dobe majú vlastné zborové budovy a modlitebne tiež mnohé z vidieckych zborov patriacich do Zboru viery.

Do povedomia širokej maďarskej verejnosti sa dostali predovšetkým nedeľné bohoslužby budapeštianskeho zboru, ktoré pod názvom Radostná nedeľa (Vidám Vasárnap) vysiela súkromná celoplošná maďarská televízia ATV. Táto mediálna aktivita viedla k ešte ďaleko väčšiemu dosahu služby pastora Šándora Németha. Program Radostná nedeľa, ktorý pravidelne sleduje niekoľko stotisíc ľudí, sa stal najsledovanejšou náboženskou reláciou v Maďarsku a pomohol odbúrať mnohé predsudky, ktoré proti Zboru viery existovali v maďarskej spoločnosti.

V decembri roku 2009 prijal pastor Németh cenu, ktorú mu spoločne udelili výbor izraelského parlamentu Knessetu a Svetový židovský kongres za jeho dlhoročný postoj proti antisemitizmu a protiizraelským prejavom.

Rok 2011 bol pre Šándora Németha a Zbor viery rokom veľkého politického úspechu. Maďarský parlament schválil nový, pomerne prísny cirkevný zákon, podľa ktorého o registrácii cirkví nebude rozhodovať príslušné ministerstvo, ale priamo poslanci, ktorí budú o každej cirkvi hlasovať. Ultrapravicová maďarská strana Jobbik sa snažila dosiahnuť, aby bol Zbor viery zbavený cirkevného štatútu, no pri hlasovaní neuspela, keď 86% poslancov hlasovalo v prospech Hit Gyülekezete a nanovo potvrdilo registráciu tejto cirkvi. Potvrdila sa tak skutočnosť, že maďarská verejnosť aj politická scéna prijali Zbor viery, ktorý je dnes podľa evidencie odvádzania 1% daňových asignácií štvrtou najväčšou cirkvou v krajine, ktorej služba zasahuje okolo stotisíc ľudí.

Táto stručne opísaná história služby Šándora Németha a Zboru viery isto dokresľuje dôležitosť jeho návštevy pre slovenské charizmatické zbory, pre ktoré je príbeh pastora Šándora a ovocie jeho služby veľkou inšpiráciou a vzorom.

Myšlienky z konferenčného posolstva Šándora Németha

Pastor Šándor povedal počas svojich dvoch konferenčných kázní množstvo múdrych a inšpiratívnych myšlienok, z ktorých pre vás vyberáme niektoré, ktoré odzneli na večernom zhromaždení. Nasledujúci text nie je presným zápisom kázne pastora Šándora, ale voľným a skráteným prepisom – miestami parafrázovaným – vychádzajúcim z poznámok, ktoré si robil autor tejto reportáže. Cieľom bolo zachytiť hlavné myšlienky a dať ich do vzájomnej súvislosti, v akej odzneli na konferencii.

Hlavnou témou boli základné pravdy evanjelia – to, čo nám Pán Ježiš Kristus získal svojou obeťou na golgotskom kríži. Od porozumenia týmto pravdám sa odvíja úspech života každého kresťana, ale tiež zboru. Ľudia vo svete potrebujú vidieť, že v našich zboroch sa Boh dotýka ľudí a mení ich životy. Preto potrebujeme byť požehnaní na základe porozumenia tomu, čo pre nás Kristus na kríži získal.

Ospravedlnenie

„Lebo toho, ktorý nepoznal hriechu, učinil za nás hriechom, aby sme my boli spravodlivosťou Božou v ňom.“ (2Kor 5,21)

Hriech prítomný v ľudskej rase vyvoláva v ľuďoch pocit hriešnosti a zatratenia. Liekom je výmena, ktorá prebehla na kríži. Naše ospravedlnenie je dokonalé: Boh učinil Krista hriechom, aby sme my mohli byť Božou spravodlivosťou.

Je dôležité, aby sme si uvedomili, že ľudia robia hriechy preto, lebo v nich prebýva hriešnosť. Na rozdiel od nás, Ježiš nebol hriešnik, jeho prirodzenosť bola dokonalá a neporušená hriechom. Na kríži Ježiš zaujal miesto hriešnikov a my sme sa postavili na miesto Ježiša Krista. Skrze obrátenie a krst sme prijali Kristovu spravodlivosť. Na to, aby sme si ju udržali, potrebujeme zostávať v spoločenstve s Ježišom Kristom.

Biblia hovorí, že Boh nepočuje hriešnika, ale spravodlivého. Preto je dôležité, aby sme sa modlili v mene Ježiš, lebo čokoľvek si žiadame v jeho mene, to nám Otec dá.

Dôležitou skutočnosťou ospravedlnenia je to, že Pán Ježiš nielen zobral na seba naše hriechy, ale tiež zničil náš hriešny stav. Nesmieme už o sebe rozmýšľať ako o hriešnych ľuďoch. Písmo vraví, že už niet žiadneho zatratenia. Na túto skutočnosť satan neprestajne útočí prostredníctvom ohovárania a rôznych pocitov viny, ktoré sa na nás snaží uvaliť. Zneužíva to, že ľudia ľahko uveria, že sú zlí a nehodní Boha. Niekedy sa stane, že sa ľudia ráno zobudia s nevysvetliteľnými pocitmi viny a odsúdenia, ktoré v nich nepriateľ vypôsobil, kým spali.

Treba spomenúť, že úlohou Ducha Svätého je usvedčovanie z hriechov, lenže toto – na rozdiel od diablovho odsúdenia – je pozitívne. Duch Svätý chce život človeka pozdvihnúť, vyviesť ho z hriechov k tomu, aby začal novú etapu života. Nikdy si nezatvrďme srdcia proti Duchu Svätému.

Obviňovanie a ohováranie založené na klamstve je taktikou diabla. Nikdy nepočúvajte to, čo o vás hovoria nepriatelia. Ste tým, kým vás nazýva Božie slovo. Verte tomu a Duch Svätý to učiní realitou vo vašom živote!

Diabol a svet osočujú predovšetkým dve skupiny ľudí: Židov a Boží ľud (kresťanov). Najviac ohovárkami útočí na služobné dary. Diabol totiž vie, že ak odstráni hlavu, odstráni aj zbor. Rôzne klamstvá a ohovárky sa môžu šíriť i prostredníctvom internetu. Hlavne mladí ľudia si potrebujú uvedomiť, že internet poskytuje veľmi falošný obraz o tomto svete. Hocikto si tam môže hocičo napísať. Nehľadajte informácie o Božích služobníkoch cez internet, lebo na ňom visí množstvo falošných svedectiev. Vždycky sa informujte u dôveryhodných svedkov. Najlepším zdrojom informácií je zmyslové a skúsenostné poznanie, ďalej Biblia a zjavenie Ducha Svätého.

Proti ohovárkam je potrebné bojovať duchovne, používať meč Ducha a hasiť ohnivé šípy diabla. Nikdy sa vo svojej duši nezaoberajme zlými rečami našich nepriateľov a vedzme, že žiadna zbraň učinená proti nám sa nepodarí. (Iz 54,11) Pán Ježiš Kristus vzal na seba našu hriešnosť, aby sme my prijali jeho spravodlivosť.

Večný život

Ďalšou veľkou pravdou evanjelia je fakt, že Pán Ježiš vzal na seba našu smrť, aby sme my prijali večný život. Boh chce, aby sme naozaj žili plnohodnotný život. Boží život a prosperita idú ruka v ruke. Veľa nenaplnených potrieb v životoch ľudí pochádza z nedostatku ozajstného Božieho života v ich životoch. Smrť, tak ako ju poznáme, nie je prirodzeným koncom ľudského života, je dôsledkom duchovnej smrti, spôsobenej Adamovým pádom do hriechu. Biblia nám však hovorí o tom, ako smrť poraziť. Prostredníctvom vykúpenia vám Pán vrátil duchovný život, zlomil vo vás duchovnú smrť. Váš duch žije, už viac nie ste mŕtvi. Prijímajte Kristovu krv a telo, lebo v tom je večný život.

Aj slovo, ktoré hlásame, je slovo života, preto to robme – kážme ho.

Kliatby a požehnanie Abrahámovo

„Kristus nás vykúpil spod zlorečenstva zákona tým, že sám sa stal za nás zlorečenstvom, lebo je napísané: Zlorečený každý, kto visí na dreve, aby na pohanov prešlo v Kristu Ježišovi požehnanie Abrahámovo, aby sme dostali zasľúbenie Ducha skrze vieru.“ (Gal 3,13-14)

Na vytváranie nášho osudu vplývajú dva druhy síl. Na jednej strane sú to prirodzené sily, medzi ktoré patria, napríklad, spoločenské vzťahy, sociálne postavenie či finančné prostriedky. Existujú však i nadprirodzené sily reprezentované neviditeľným duchovným svetom. Tieto nadprirodzené sily majú dva zdroje. Jedným je Boh, ktorý pôsobí prostredníctvom požehnania a Ducha Svätého, druhým zdrojom je diabol, ktorý na život človeka pôsobí prostredníctvom kliatby.

Na živote Pána Ježiša vidíme, že bol od začiatku ovplyvňovaný nadprirodzenými silami. Svedčí o tom skutočnosť, že napriek tomu, že sa narodil v maštali, stal sa Kráľom kráľov. Ten, kto ovplyvnil život Pána Ježiša Krista, bol Duch Svätý, ktorý ho pozdvihol. Rovnaký princíp môžeme vidieť aj v životoch apoštolov. Keď nerátame apoštola Pavla, ktorý pochádzal z vyššej spoločnosti a bol veľmi vzdelaným človekom, Pánovi učeníci boli prostí a neučení ľudia. Rybárov, ako Peter či Ján, by nikto nepovažoval za budúce stĺpy cirkvi, ale Božie povolanie a nadprirodzená moc Ducha Svätého ich k tejto úlohe uschopnili.

Duch Svätý a pomazanie ľudí pozdvihujú; kliatby pôsobia celkom opačne: zabraňujú ľuďom v raste, rozvoji a životnom úspechu. Keď sa niekto ani po svojom obrátení ku Kristovi nedokáže presadiť a uplatniť v živote, v hre môžu byť princípy kliatby ako dôsledky hriechov jeho predkov. Podľa 2. Mojžišovej 20 je príčinou prekliatia do 3. až 4. pokolenia modlárstvo. Vážnymi hriechmi, ktoré môžu spôsobiť rodové kliatby, sú vraždy, antisemitizmus, radikálne formy sexuálnej perverzity, negatívny postoj voči rodičom.

Kliatby sa prejavujú tiež v oblasti financií. Na to, aby sa kresťania vymanili spod prekliatia chudoby, potrebujú pochopiť, že majú rovnakého Boha ako Židia. Máme rovnaké zasľúbenia ako oni. Treba nám prelomiť veľa tradícií a zlomiť odpor k dávaniu, odpor proti desiatkom a zbierkam. Treba pochopiť, že dávanie je požehnanie a že cezeň Boh spôsobí prielom a oslobodenie od kliatby.

Pán vzal na seba naše prekliatia a získal pre nás Abrahámovo požehnanie. Toto požehnanie sa dá získať iba skrze vieru, preto verte v požehnanie a bojujte dobrý boj viery! Majte radi úspešných a požehnaných ľudí.

Kliatba chce, aby sme opakovali neúspešný život našich predkov. Aby sa tento kolobeh prerušil, musíme sa oddeliť od príčiny prekliatí, ktoré prišli od predkov. Mnohí Nemci, ktorí boli priamymi potomkami nacistov, sa oddelili od skutkov svojich predkov, stali sa priateľmi Izraela a kliatba bola zlomená. Preto sa aj vy oddeľte od modlárstva predkov a uctievajte Hospodina.

Je dôležité vedieť, že Pán Ježiš sa stal zlorečením za nás, aby sme my mohli byť požehnaní!

Záver

Augustová konferencia vyvrcholila na nedeľnej slávnostnej bohoslužbe, na ktorej slúžil slovom pastor Jaroslav Kříž. Táto konferencia bola pre všetkých účastníkov nevšedným zážitkom. Bola potvrdením skutočnosti, že aj „staré dobré“ pravdy evanjelia sa oplatí počúvať od človeka, ktorý je Bohom povolaný viesť cirkev a ktorého služba nesie obrovské ovocie v podobe státisícov zmenených životov. Z kázní pastora Šándora vychádza život a sila, ktorá dokáže duchovne posilniť človeka a priniesť mu niečo z hlbokého porozumenia Písmu, ktoré je pre Šándora Németha charakteristické. ▪

Zdroj informácií:

MELIŠKO, Martin. ***Medzník v tridsaťročnom zápase Zboru viery***, *Logos august 2011*

Foto: *Peter Prachař*

Základné fakty o kánone a zachovaní Starej zmluvy

Poznávame Bibliu II.

Peter Málik

V minulom čísle Logosu sme čitateľom predstavili novú sériu „Poznávame Bibliu“. Zdôraznili sme, že Biblia je božského, ale aj ľudského pôvodu; má duchovný, ale aj bytostne materiálny charakter; tvoria ju dve rôznorodé literárne zbierky, ktoré napriek tomu tvoria jednotný celok, ktorý zachytáva „progresívne“ Božie zjavenie o jeho pláne záchrany človeka. V súvislosti s Bibliou však populárna kultúra neraz vzbudí obvinenia, že počas stáročí dochádzalo k jej obmenám, že ľudia v pozícii duchovnej autority rozhodovali o jej obsahu, čím uplatňovali moc nad svojimi ovečkami, ich svetonázorom a pod. Takéto myšlienky sú pre mnohých veľmi atraktívne, lebo v nich utvrdzujú zažité (často oprávnené) predsudky voči náboženským skupinám. Problémom týchto názorov je, že nevychádzajú zo starostlivého historického štúdia. Hoci na ploche dnešného článku nemôžeme čitateľom poskytnúť detailné pojednanie, predsa len predstavíme základnú problematiku a dôležité fakty súvisiace s kánonom Starej zmluvy a jej materiálnym zachovaním naprieč stáročiami.

Kánon Starej zmluvy

Vo svojej podstate grécky pojem *kánon* (ktorý pochádza zo semitského koreňa *k-n-h*) predstavuje mierku, pravidlo alebo demarkačnú líniu. V našom kontexte označuje zbierku kníh, ktorá zastáva autoritatívne miesto v komunite veriacich vo veciach viery, morálky, svetonázoru atď. Kánon, jeho obsah, zostavenie a otázky s ním súvisiace sú živnou pôdou pre rôzne konšpirácie a senzačné dohady. Kto a na základe čoho vybral jednotlivé knihy do Biblie? Existujú nejaké tajomné knihy, ktoré boli z kánonu vyňaté pre svoj kontroverzný obsah? Zatajil nám niekto niečo, čo by sme mali vedieť? Kým otázky tohto typu navodzujú zimomriavky, skutočné dejiny biblického kánonu sú pomerne hmlisté a pre bežného veriaceho svojím spôsobom „nudné“. Keďže kanonické zbierky Starej a Novej zmluvy predstavujú fundamentálne odlišnú problematiku a keďže našou témou je aj tak Stará zmluva, v nasledujúcich riadkoch stručne predstavíme práve kánon starozmluvný.

Kánon Starej zmluvy vznikal postupne v kontexte izraelskej komunity.

Hebrejský kánon

Hebrejský kánon, ako sa nám zachoval v mazorétskych rukopisoch, pozostáva z 24 kníh, a to kvôli inému deleniu, aké používame v našich Bibliách dnes. Hebrejský kánon delíme na tri časti. Prvou časťou je Pentateuch (hebr. *Tórá*), päť kníh Mojžišových. Táto časť hebrejského kánonu mala a má v židovskom myslení a živote prominentné miesto, keďže jej obsah je pripisovaný Mojžišovi, ktorý Tóru prevzal od Hospodina na vrchu Sinaj. Druhou časťou sú Proroci (hebr. *Nevím*). Proroci sa delia na Predných prorokov (Jozue, Sudcov, Samuel, Kráľovská; v hebr. kánone ide v posledných dvoch prípadoch o jednu, nie dve knihy) a Zadných prorokov (Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a kniha Malých prorokov). Konečnú sekciu hebrejskej Biblie tvoria

Spisy (hebr. *Ketuvím*), ktoré delíme na Poetické knihy (Žalmy, Príslovia, Jób), Zvitky (hebr. *Megilót*; Veľpieseň, Rút, Žalospevy, Kazateľ, Ester) a Historické knihy (Daniel, Ezdráš-Nehemiáš, Kniha kroník).

Kánon Starej zmluvy vznikal postupne, a to v kontexte komunity židovského ľudu. Prirodzený inštinkt moderne zmýšľajúceho človeka je prisúdiť „rozhodovanie" o kanonicite tohto či onoho dokumentu oficiálnemu koncilu, kde jedna kniha dostala zelenú a druhá červenú. Vskutku, s takouto hypotézou prišiel Heinrich Grätz v roku 1871: finálny hebrejský kánon bol podľa neho ratifikovaný na židovskom koncile v Jamnii v roku 90 n. l. Je až udivujúce, ako nekriticky bola táto hypotéza takmer storočie prijímaná v bádateľských kruhoch; je to však pochopiteľné, keďže teória koncilu dokázala elegantne a jednoducho vyriešiť až frustrujúco mysterióznu otázku. V súčasnosti sa od teórie koncilu v Jamnii *de facto* úplne upustilo, keďže v jej prospech nehovoria žiadne adekvátne historické pramene.

Je oveľa prirodzenejšie (a historicky presvedčivejšie) predstaviť si postupný, prirodzený rast autoritatívneho kánonu. Knihy Starej zmluvy vznikali v kontexte komunity, kde boli nielen napísané, ale aj čítané a plnili funkciu v duchovnom živote spoločenstva i jednotlivcov. Knihy pochádzali od ľudí, ktorí mali v židovskej tradícii autoritu Bohom poslaných služobníkov, a preto dané knihy mali aj takýmto spôsobom zaručenú dôveryhodnosť a autoritu. Možno povedať, že knihy, ktoré v hebrejskom kánone máme, sa tam dostali „prirodzenou selekciou", resp. knihy, ktoré tam nepatrili, sa svojím obsahom samé vyradili z hry. Na základe historického štúdia hebrejského kánonu dospeli niektorí učenci k hypotéze 4 kritérií, ktoré musel spĺňať spis, aby v „zápase o kanonicitu" obstál: (1) musel byť písaný hebrejsky (výnimkou sú časti Daniela a Ezdráša, ktoré boli v aramejčine), (2) musel byť odobrený používaním v židovskej komunite, (3) musel obsahovať niektoré tradičné židovské náboženské témy ako napr. vyvolenie či zmluva, (4) spis nemohol byť – minimálne podľa židov v antike, ktorí o kanonicite jednotlivých kníh uvažovali – napísaný neskôr ako za čias Ezdráša, keďže potom sa podľa mnohých rabínov z Izraela vytratila prorocká inšpirácia. Tieto kritériá nie sú bezproblémové a samozrejme ich v žiadnom prameni nenájdeme doslova; sú skôr sumárom toho, ako hebrejský kánon vznikal. Je potrebné spomenúť, že aj niektoré novozmluvné dokumenty nepriamo svedčia o trojitom delení a pravdepodobne aj o „uzavretosti" hebrejského kánonu v tej dobe (napr. Lk 24,44).

Grécky (a latinský) kánon

Kánon, ktorý poznáme z gréckej Septuaginty, ako nám ju zachovali veľké biblické kódexy zo 4. a 5. st. n. l. a ktorý prevzala latinská, Septuagintou ovplyvnená prekladová tradícia, sa v niečom odlišuje od toho hebrejského. Prvý rozdiel je v delení kníh, ktoré je prakticky totožné s delením v našich moderných Bibliách (ktoré vznikli podľa vzoru Vulgáty): knihy sú zoradené počnúc historickými, pokračujúc múdroslovnými (poetickými) a končiac prorockými knihami. Ďalší podstatný rozdiel medzi hebrejským a gréckym kánonom je v počte kníh, ktorý nie je spôsobený len ich odlišným delením. „Kanonické" spisy totiž neboli jediné náboženské dokumenty, ktoré vznikali v židovskej komunite; v rozmedzí 3. st. pred n. l. až 1. st. n. l. vzniklo viacero spisov, ktoré sa síce tešili obľube v židovskej náboženskej komunite (najmä v grécky hovoriacej), no nikdy nedostali autoritatívne miesto v jej teológii či liturgii. Tieto diela sú rôzneho rázu od historických pojednaní, cez novely, múdroslovné state až po filozofickú úvahu; v mnohých z nich možno pozorovať prienik raného judaizmu s helenizmom v pozitívnom i negatívnom zmysle, čo ich robí cennými pre historické štúdium judaizmu a pozadia Novej zmluvy. Treba však zdôrazniť, že žiadne z týchto diel by nesplnilo všetky, ani väčšinu vyššie zmienených kanonických kritérií. Medzi bádateľmi taktiež vôbec nie je zhoda, či tieto dokumenty mali niekedy „deuterokanonický" status v židovskej komunite. To, že sa tieto knihy nachádzajú v gréckom starozmluvnom kánone, vieme iba preto, že sa v rôznych konštaláciách nachádzajú vo veľkých kresťanských gréckych Bibliách zo 4. a 5. storočia, v latinskej tradícii a tiež z vyjadrení cirkevných otcov (ktorí na ne, mimochodom, taktiež nemali jednoznačný pohľad; kým Atanázius a Hieronymus za kanonické považovali knihy v hebrejskej Biblii, Augustín preferoval grécky kánon s deuterokanonickými knihami). Ako je zrejmé, všetky tieto faktory sa týkajú kresťanských dokumentov datujúcich sa 300 a viac rokov po vzniku týchto diel; nemáme k dispozícii „židovskú" grécku bibliu, kde by sa nachádzali. V každom prípade, deuterokanonické knihy sa stali súčasťou rímsko-katolíckeho kánonu, ktorý bol definitívne potvrdený na Tridentskom koncile v roku 1546. Deuterokanonické knihy sú: Tóbit, Judit, Prídavok k Esther (10.4-16.24), Múdrosť Šalamúnova, Ecclesiasticus/Múdrosť ben Siru, Baruch (vrátane listu Jeremiášovho), Prídavky k Danielovi: Modlitba Azariášova a Pieseň troch svätých detí (Dan 3.24ff.), Zuzana (Daniel 13), Bél a Drak (Daniel 14), 1-2 Makabejských. Martin Luther deuterokanonické knihy nezaradil do svojho prekladu Biblie, ale preložil a vydal ich zvlášť pod (mierne zavádzajúcim) názvom Apokryfy.

Najstarší rukopis gréckeho prekladu knihy Leviticus

Materiálne šírenie a zachovanie Starej zmluvy

Od tabúľ Zákona po mazorétsky text

Dnešný čitateľ pozná Starú zmluvu ako väčšiu časť jednej kompaktnej knihy, ktorú voláme Biblia. Samotný názov Biblia (gr. „knihy") však hovorí za všetko: nejde o jednu „knihu", ale o knihy viaceré. Už aj samotné slovo „kniha" znie v ušiach moderného čitateľa inak, ako tomu bolo kedysi. Keď v dnešnej dobe autor napíše rukopis svojho diela, pošle ho do vydavateľstva, kde ho po náležitom editovaní vysádzajú, vysádzaný text strojovo vytlačia v potrebnom náklade, ktorý sa potom dostane do kníhkupectiev. Starobylé mechanizmy publikovania a najmä reprodukovania literárnych diel boli úplne iné. Skutočne, až do polovice 15. storočia sa knihy neprodukovali tlačiarenskou technológiou, ktorá by zabezpečila sériu rovnakých výtlačkov, ale prepisovali sa ručne, a to na rôzne materiály. Napríklad, v Egypte sa už od 3. tisícročia pred n. l. používal papyrus, kým v Mezopotámii sa rylo klinopisom do hlinených tabuliek, no príležitostne aj do kameňa (ako v prípade Chammurapiho kódexu). V archeologických vykopávkach nachádzame aj zápisky na hlinených tabuľkách; zachovali sa zmienky o rytí textov do dreva, kovov atď. Nesmieme zabudnúť, že podobne ako papyrus, od 3. tisícročia pred Kristom sa na písanie používali aj opracované kože. Vidíme teda, že literárna a písarska kultúra na starovekom Blízkom východe sa tej našej ani trochu nepodobala. Napríklad, zmienky o písaní na kameň (2M 24,12) a drevo (4M 17,2) nachádzame aj v samotnej Starej zmluve. Podľa tradície Talmudu bola Tóra napísaná na dobytčích kožiach; keďže však ide o neskoré podanie, ktoré je časovo veľmi vzdialené od samotných historických okolností, ktoré opisuje, nemožno mu prisudzovať veľmi veľkú váhu. Isté však je, že jednotlivé knihy Starej zmluvy boli prepisované ručne na niektoré z týchto materiálov.

Keď sa začneme zamýšľať nad skutočnosťou, že viac ako 2000 rokov sa texty Písma prepisovali ručne, prichádzajú na um rôzne – často legitímne – otázky. Akú mieru presnosti dosahovali pisári pri prepisovaní jeho textov? Zasahovali do obsahu textov, alebo sa venovali iba ich fyzickému prepisu? Šírili sa texty voľne alebo v kontrolovanom prostredí, ktoré malo prehľad o kvalite odvedenej práce? Sú texty, ktoré dnes čítame, tie isté texty, ktoré vyšli z pera biblických autorov?

Keď čítame hebrejskú Bibliu dnes, máme pred sebou spravidla tzv. mazorétsky text založený na kvalitných rukopisoch z cca 10.–11. st. n. l. Mazorétske texty sú písané tzv. kvadrátovým (aramejským) Písmom; sú punktované, t. j. bezsamohláskovú hebrejčinu dopĺňajú znakmi, ktoré uľahčujú jej čítanie; je v nich zahrnutý celý kánon Starého zákona. Tomu tak vždy nebolo. Keďže jednotlivé biblické knihy vznikali postupne, postupne sa dostávali aj do biblického kánonu; v závislosti od doby, v ktorej boli napísané, ich pôvodný text odrážal aj písarske súdobé konvencie. Napríklad, knihu Zákona, ktorú Pentateuch pripisuje Mojžišovi (napr. 5M 31,9), Mojžiš určite nenapísal kvadrátovým písmom, keďže to sa začalo používať až okolo 5. st. pred n. l., ale proto-kanánskym písmom, ktoré sa za jeho dní používalo. Podobne aj spisy, ktoré vznikli za čias tzv. paleohebrejského písma, boli napísané v ňom atď. Treba si však uvedomiť, že nehovoríme o postupnej zmene obsahu, ale len písma, v ktorom sa biblické texty počas stáročí prepisovali. V súvislosti s históriou textu hebrejskej Biblie teda vidíme dva základné trendy: 1. text rastie, lebo kánon rastie; 2. písmo, v ktorom je text napísaný, sa mení, lebo hebrejčina, v ktorej bol text napísaný, počas svojej dlhej histórie adaptovala rôzne písma.

Leningradský kódex
najstarší kompletný mazorétsky rukopis

> *Vďaka neúprosnému, perfekcionistickému prístupu židovských pisárov sa nám v podobe mazorétskych textov zachovalo presné znenie Starého zákona.*

V období, keď už boli napísané všetky knihy Starej zmluvy a keď sa už, samozrejme, tešili kanonickosti, boli v rôznych kombináciách a konštaláciách prepisované vo forme zvitkov. Vzniklo niekoľko typov textov, ktoré sa od seba líšili hlavne pravopisom; rozdiely v obsahu sa pohybovali iba v rozmedzí slovných zmien či drobných – ľahko vysvetliteľných – vynechaní či vsuviek. Tieto tri typy textu poznáme ako *palestínsky* (známy zo Samaritánskeho Pentateuchu), *egyptský* (tiež „alexandrijský"; slúžil ako predloha k Septuaginte) a *babylonský* (tiež „proto-mazorétsky"; text židovských učencov, ktorý prenikol do Palestíny za vlády Hasmoneovcov). Proto-mazorétsky text bol čo do presnosti najvyššej kvality a postupne získal dominanciu, zaiste aj vďaka vplyvu židovských učencov, ktorí sa v období druhého Chrámu začali nanovo zaoberať Tórou, zdôrazňovať jej čistotu a význam. Približne v tomto období začali profesionálni židovskí pisári (*soferim*) prepisovať Tóru, rátať jej písmenká a pod. Presný prepis mal pre židovských učiteľov nielen scholastickú, ale hlavne duchovnú úlohu – každá čiarka Tóry bola pre nich svätá, a preto nemenná. Postupne (cca 2.-3. st. n. l.?) títo profesionálni pisári rozdelili text do logických a liturgických podcelkov ako aj do veršov. Tretí trend, ktorý teda možno pozorovať pri písomnom zachovávaní Tóry v neskoršom období, je trend editorský: pisári, zdôrazňujúc potrebu čistoty textu, upredostnili a rozširovali taký text, ktorý bol najvernejší originálu, a formát tohto textu

prispôsobili duchovným a praktickým potrebám komunity. V rozmedzí cca 6.–11. st. n. l. v tomto trende pokračovali tzv. Mazoréti, no v omnoho závažnejšej podobe. Keďže bola pre nich každá hebrejská spoluhláska posvätná, spočítali písmená, slová, verše, okrem iného určili stredy kníh atď. K samotnému prepisu pristupovali tak dôkladne, že rátali počet spoluhlások v predlohe i vo výslednom texte, ktorý sa musel, samozrejme, predlohe rovnať. Dôležitým prínosom mazorétskych písarov je aj pridanie samohláskových systémov (babylonský, palestínsky a tiberiadský; v súčasnosti používame tiberiadský

NÁLEZ **Kumránskych zvitkov**

systém), ktoré umožňujú čítať hebrejskú Bibliu tým, pre ktorých hebrejčina nie je živým jazykom. Samohláskové punktovanie doplnili Mazoréti preto, lebo považovali za dôležité, aby sa štandardizovala aj výslovnosť textu (keďže niektoré slová bez vpísaných samohlások možno rôzne interpretovať). Vďaka neúprosnému, perfekcionistickému prístupu židovských písarov sa nám v podobe mazorétskych textov zachovalo presné znenie Starého zákona.

> *Kumránske nálezy potvrdzujú starobylosť a vysokú kvalitu väčšiny neskoršieho mazorétskeho textu.*

Samozrejme, aj pri tej najkvalitnejšej práci sa vyskytnú omyly, keďže v celom procese prepisovania je aktívny ľudský faktor. Tieto chyby sú však veľmi drobné (napr. chybné vynechanie slova, zdvojenie slabiky, chybné zopakovanie slova, pravopis atď.) a biblickí bádatelia oboznámení s metódami modernej textovej kritiky ich vedia poľahky identifikovať. Keďže však mazorétske texty nie sú jediné (ani najstaršie), ktoré sa nám zachovali, stručne zmienime niektoré ďalšie ako aj dôležité starobylé preklady Starej zmluvy.

Iné hebrejské texty

Rok 1947 priniesol pre bádateľov Starej zmluvy obrovský prielom, a to v podobe dramatického nálezu zvitkov v kumránskych jaskyniach na severozápadnom pobreží Mŕtveho mora. Keďže najstaršie dovtedy známe rukopisy hebrejskej Biblie sa datovali do cca 6.-8. st. n. l. (tzv. Káhirská *geníza*), kumránske zvitky pochádzajúce z obdobia rokov 250 pred n. l. až 135 n. l. priniesli do štúdia Starej zmluvy obrovské vzrušenie a nemalé očakávania. Tisíce fragmentárnych rukopisov, no aj niekoľko úplne zachovalých zvitkov (Žalmy, slávny zvitok proroka Izaiáša atď.) dopomohlo bádateľom k celistvejšiemu obrazu o prepisovaní hebrejských Písem v dôležitom pred-mazorétskom období, o ktorom sa predtým nevedelo takmer nič. Množstvo rukopisov odkrylo tri rôzne typy textu, ktoré boli „v obehu“ v kumránskej komunite, a síce proto--mazorétsky text, ktorého pokračovateľom sú stredoveké mazorétske rukopisy, proto-septuagintálny text, ktorý zachováva niekoľko variantov známych zo Septuaginty, a proto-samaritánsky text, ktorý je príbuzný textu Samaritánskeho Pentateuchu. Vo všeobecnosti možno povedať, že kumránske nálezy len potvrdzujú starobylosť a vysokú kvalitu veľkej väčšiny neskoršieho mazorétskeho textu. Na niekoľkých miestach Zvitky zachovávajú lepší text. Je potrebné zdôrazniť, že keď hovoríme o lepšom a horšom texte Starej zmluvy, máme na mysli hlavne detaily na úrovni pravopisu a z obsahovej stránky drobné rozdiely na úrovni slov a viet. Revolúcia, ktorú so sebou Zvitky priniesli, má okrem iného za následok aj ešte väčší obdiv zo strany vedeckej obce ku kvalitnej práci Mazorétov, vďaka ktorým sa nám zachovali kompletné texty hebrejských Písem.

Za zmienku stojí tiež text tzv. Samaritánskeho Pentateuchu. Ako sme už na stránkach Logosu neraz písali, Samaritáni boli synkretistickou sektou, ktorá uznávala iba vlastnú kodifikovanú verziu Tóry, pričom odmietali Prorokov a Spisy. Text samaritánskeho Pentateuchu bol, žiaľ, ovplyvnený teologickými distinktívami sekty, ako napr. zdôvodňovanie polohy chrámu na hore Gerizim atď. Napriek tomu je však text zaujímavý tým, že Samaritáni zachovali Pentateuch v deriváte paleo-hebrejského písma a na niektorých miestach tiež zachováva starobylé tvaroslovie.

Starobylé preklady hebrejskej Biblie

Keď sa po dobytí Jeruzalema dostala značná časť Izraelcov do exilu a neskôr do diaspóry, boli okrem iného vytrhnutí aj zo svojej vlastnej jazykovej kultúry. Mnohí Židia sa tak nachádzali v kríze náboženskej (i národnej) identity: hebrejci prestávali používať hebrejčinu (a tým pádom jej aj rozumieť), čo ich mohlo obrať o to najpodstatnejšie, čo mali – Boží Zákon. K jazykovej asimilácii a strate schopnosti hovoriť materinským jazykom dochádzalo aj v zmiešaných manželstvách. Svedectvo o tejto skutočnosti máme už aj v samotnej hebrejskej Biblii, a to v Nehemiášovi 13,23-24: ***„V tých istých dňoch som videl Júdovcov, ktorí sa oženili s Ašdóďankami, Amónčankami a Moábčankami. Polovica ich detí hovorila po ašdódsky a nevedeli hovoriť po judsky, iba rečou niektorého iného národa.“*** Keďže židovský národ bol „ľudom Knihy“, nebolo inej možnosti ako svätú Knihu preložiť.

Prvý preklad, ktorý spomenieme, nie je prekladom v pravom zmysle slova, ale aramejskou parafrázou. Tieto parafrázy sa volajú *Targumim*. Slovo *targum* označuje parafrázu či výklad istej pasáže hebrejskej Biblie. Sprvu išlo o preklady/výklady ústne, o čom možno svedčí aj známa pasáž z Nehemiáša 8,8. V každom prípade v post-exilickej dobe aramejčina do veľkej miery vytlačila hebrejčinu ako hovorený jazyk, a preto boli výklady tohto typu veľmi potrebné pre porozumenie Tóry. Postupne tieto targumy nadobudli aj písomnú formu, z ktorých pre zaujímavosť spomenieme *Targum Onkelos* (k Tóre; cca 3.-4. st. n. l.) a *Targum Jonatán* (k Prorokom; cca 4. st. n. l.).

V štúdiu histórie textu Starej zmluvy zastávajú významný post jej grécke preklady. Najznámejším gréckym prekladom je, samozrejme, Septuaginta (lat. „sedemdesiat“; v literatúre označovaná aj ako LXX). Pôvod tohto prekladu je síce opradený legendami, no z hľadiska historicko-kritického nejasný. Prvé zmienky o koncepcii prekladu pochádzajú z listu Aristeovho (cca 100 pred n. l.), v ktorom sa píše, že alexandrijský knihovník presvedčil egyptského kráľa Ptolemaia II., aby si zadovážil preklad hebrejských Písem pre svoju slávnu knižnicu. Nato vraj kráľ požiadal jeruzalemského veľkňaza, aby poslal 72 učencov, ktorí mali vyhotoviť kodifikovaný preklad Tóry. Podľa tradície týchto 72 učencov prekladalo Tóru 72 dní; na sklonku každého dňa si preklady porovnávali a takto dospeli k finálnemu prekladu. Už z týchto pár triviálnych detailov je zrejmé, že ide o legendu, ktorej skutočné historické jadro len ťažko identifikovať. Legendu neskôr židovské i kresťanské tradície vyzdobili aj ďalšími detailmi, ako napríklad, že pri porovnávaní prekladov 72 učenci zistili, že texty nezávisle od seba preložili rovnako (!), ako aj to, že bola preložená celá Stará zmluva, a nie len Pentateuch. Ak by to bola pravda, šlo by o vcelku nedokonalý zázrak, keďže Septuaginta je na viacerých miestach vyslovene problematický preklad s nespočetnými nezrovnalosťami a nekonzistentnosťami. Je taktiež zrejmé, že rôzne časti Septuaginty sú preložené rôznymi prekladovými metódami; v rôznych biblických knihách tiež badať rôzne úrovne kvality prekladu. Napriek vcelku neznámemu pôvodu a problematickým častiam je Septuaginta veľmi dôležité svedectvo k textu Starej zmluvy a tešila sa veľkej obľube medzi grécky hovoriacimi Židmi aj kresťanmi – o čom svedčí i to, že väčšina starozmluvných citátov v Novej zmluve pochádza z textu príbuzného Septuaginte. Práve veľká obľuba, ktorej sa Septuaginta tešila medzi kresťanmi v prvých storočiach nášho letopočtu, viedla židovskú obec k tvorbe ďalších prekladov, ktoré ju mali nahradiť. Medzi tieto patria hlavne preklady Aquilu (2. st. n. l.), Theodotiona (2. st.) a Symmacha (3. st.). Kým Aquilov preklad je otrocky doslovný (čo ho robilo neužitočným na bežné čítanie, no užitočným pre textového kritika skúmajúceho hebrejskú predlohu), Theodotionov text bol revíziou dovtedajšieho textu a bol písaný čitateľnejšou gréčtinou. Prekladateľsky najkvalitnejší bol Symmachov preklad, ktorý mal, mimochodom, vplyv aj na Hieronymovu Vulgátu. Ani jeden z týchto prekladov sa, žiaľ, v celosti nezachoval. Útržky z každého nachádzame v niekoľkých fragmentoch Origenovho veľdiela *Hexapla*, v ktorom Origenes zoradil do súbežných stĺpcov hebrejský text, grécku transliteráciu hebrejského textu (t. j. prepis hebrejského textu do gréckych písmen), Aquilov preklad, Symmachov preklad, svoju vlastnú revíziu Septuaginty a Theodotionov preklad. Z bádateľského hľadiska je obrovská škoda, že sa dielo Hexapla zachovalo iba v niekoľkých fragmentoch, marginálnych poznámkach v rôznych iných rukopisoch a v útržkoch sýrskeho prekladu tohto diela zo 7. st. (tzv. sýro-hexapla).

> *V štúdiu histórie textu Starej zmluvy hrajú významnú úlohu jej grécke preklady.*

Šírenie kresťanstva, pre ktoré bola Stará zmluva spočiatku jedinou Bibliou a neskôr jej podstatnou súčasťou, malo za následok ďalšie preklady do rôznych jazykov. Medzi najdôležitejšie patrí *Pešitta* – preklad do sýrčiny (východo-aramejský dialekt). Kvôli istým podobnostiam so západnými aramejskými Targumami sa kedysi bádatelia nazdávali, že preklad Pešitty vznikol pod ich vplyvom. Dnes akademická obec zastáva názor, že štýl tohto prekladu je podmienený prekladateľskou metódou uplatnenou pri tvorbe Pešitty ako aj jazykovými špecifikami samotnej sýrčiny. V sýrsky hovoriacej cirkvi je už od cca 5. storočia Pešitta oficiálnym liturgickým prekladom.

Po gréckych prekladoch sú najdôležitejšími „nesemitskými“ prekladmi Starej zmluvy preklady latinské. Najstaršími latinskými prekladmi boli tzv. starolatinské (lat. *vetus latina*), ktoré sa nám, žiaľ, nezachovali a ich znenie je nám čiastočne dostupné iba z diel cirkevných otcov. Išlo o „preklad prekladu“, keďže nevychádzal z hebrejského originálu, ale zo Septuaginty. Samozrejme, najznámejším latinským prekladom Starej zmluvy a vôbec Biblie je *Vulgáta*. V latinsky hovoriacej cirkvi chýbal autoritatívny, kodifikovaný preklad, a preto v druhej polovici 4. st. dostal filologicky zdatný učenec Písma Hieronymus za úlohu takýto preklad pripraviť. Viacerí bádatelia sa nazdávajú, že vychádzal z predlohy blízkej mazorétskemu textu, hoci pri jej preklade bol ovplyvnený Septuagintou ako aj západnou starolatinskou prekladovou tradíciou. Treba si uvedomiť, že napriek tomu, že rímska cirkev dlhodobo považovala Vulgátu za autoritatívny biblický text (pozícia, ktorá sa ešte viac posilnila na Tridentskom koncile), Vulgáta je pomerne nevyvážená a veľké množstvo rukopisov, v ktorých sa nám zachovala, poukazuje na skutočnosť, že nebola prepisovaná jednotne či konzistentne.

Stará zmluva bola v prvých storočiach kresťanskej éry preložená do viacerých iných starobylých jazykov ako napríklad koptčina a arabčina. Tieto preklady občas poskytujú zaujímavý náhľad do histórie starozákonného textu, osvetľujú niektoré variantné čítania, no vo všeobecnosti sa významom nepribližujú k vyššie zmieneným prekladom.

Záver

Ako sme si na základe vyššie uvedených skutočností určite všimli, zbierka kníh, ktorú poznáme pod názvom Stará zmluva, stojí na pevných historických základoch. Nielenže už v období vzniku Novej zmluvy bol hebrejský kánon – vo forme, v akej ho poznáme dnes! – uzavretý a zastával autoritatívne miesto v židovskej komunite (ako aj v ranej cirkvi), ale bol počas stáročí veľmi precízne prepisovaný až do dôb, kedy jeho šírenie prevzala kníhtlač. Záverom dodáme, že študenti mnohých iných starobylých prameňov by boli radi, keby sa ich pramene dochovali v kvalite čo i len blížiacej sa Starej zmluve. ▪

Použitá literatúra:

HANES, Pavel. ***Úvod do Starej zmluvy***

KAISER, Otto. ***Odkaz Alexandrijských Židů***

RENDTORFF, Rolf. ***Hebrejská Bible a dějiny***

©iStockphoto.com / Ivan Burmistrov

Služobné dary a podporná služba

Majú za úlohu budovať telo Kristovo, v zastúpení konkrétnych ľudí

Rastislav Bravčok

Cieľom Novej zmluvy je nastolenie, respektíve vybudovanie Božieho kráľovstva v živote jednotlivcov, komunít, ba až národov. Spôsob a model zrealizovania tejto neobyčajnej úlohy musíme hľadať v spisoch Nového zákona, kde raná cirkev bezprostredne po nanebovstúpení Ježiša Krista úspešne napĺňala túto výzvu z neba. Základom nám budú List Efežanom, Skutky apoštolov a aj predobrazy Starej zmluvy. Počas histórie sa už vystriedali viaceré extrémy zlého chápania služobných darov. Jeden extrém bol vytvorenie neomylného kléru, druhý je zasa úplné popretie darov a až anti-autoritatívne postoje.

Základná definícia

Služobné dary nie sú totožné s tzv. duchovnými darmi z Prvého listu Korinťanom 12, ktoré sú dar múdrosti, dar známosti, dar jazykov, výkladu jazykov, proroctvá, dar činenia divov, dar viery, uzdravovanie a rozlišovanie duchov. Tých je deväť a sú spontánnou prácou Svätého Ducha na budovanie tela Kristovho. Aj služobné dary majú za úlohu budovať telo Kristovo, ale v zastúpení konkrétnych ľudí, stojacich v niektorej z piatich služobností: apoštol, prorok, evanjelista, pastor, učiteľ. Do týchto úradov sa nedá nikoho vymenovať alebo odhlasovať, základným parametrom je ovocie. Apoštol bude človek, ktorý založí desiatky fungujúcich zborov. Prorok bude človek tlmočiaci Boží odkaz, ktorý žije život vo svetle a prináša potešenie, povzbudenie, korekciu. Evanjelista celý život vo veľkom privádza ľudí k Pánovi. Pastor dlhodobo buduje napredujúci zbor, učiteľ ako služobný dar prináša zjavenie rôznych právd zo Slova.

Telo Kristovo

Apoštol Pavol priniesol ohľadom vyučovania o cirkvi jedny z najväčších zjavení. Opisuje cirkev ako telo Kristovo, ktoré sa vzájomne dopĺňa a posilňuje, čím je vytvorený životaschopný organizmus. Je pravda, že v rámci spasenia máme tú istú odmenu – večný život, ale v rámci úloh a cieľov cirkvi existuje hierarchia, ktorá zabezpečuje chod a fungovanie zborov. To vidíme hneď v úvode služby Ježiša Krista, keď si vyvolil dvanástich, ktorí boli v jeho bezprostrednej blízkosti, odovzdal im učenie a moc a poslal ich slúžiť. Treba podotknúť, že nejde iba o prvých dvanástich, ale ešte počas ich života Pán vzbudil napríklad Pavla za apoštola, či po ňom jeho učeníkov Timoteja a Títa, ktorí boli tiež považovaní za apoštolov.

Dary

„Preto hovorí: Vystúpiac na výsosť zajal zajatie a dal ľuďom dary. Ale to, že vystúpil, čože je iné, ako že aj prv zostúpil do hlbších častí, ako je zem? Ten, ktorý to zostúpil, je ten istý, ktorý aj vystúpil nad všetky nebesia, aby naplnil všetko. A on dal jedných za apoštolov, jedných za prorokov, jedných za evanjelistov, jedných za pastierov a za učiteľov na zdokonaľovanie svätých k dielu služby, na budovanie tela Kristovho, až by sme všetci dospeli v jednotu viery a plného poznania Syna Božieho, v dokonalého muža, k miere dospelosti plnosti Kristovej, aby sme už neboli viacej nedospelými, zmietaní vlnami a sem a ta nosení každým vetrom učenia, závratníctvom ľudí, schytralosťou mámiť do bludu, ale aby sme hovoriac pravdu v láske rástli v neho v každej veci, v neho, ktorý je hlavou, Kristus, z ktorého všetko telo, príslušne dovedna pojené a spolu viazané každým pojivom podávania výživy, podľa pôsobenia v miere jedného každého dielu vzrast tela si pôsobí na svoje budovanie sa v láske.“ (Efežanom 4,8-16)

> Symbolickým obrazom podpory služobného daru v Biblii sú Áron a Húr, podopierajúci ruky Mojžiša.

Hlavné úlohy

V hore zmienenom texte sme sa dočítali, že služobné dary majú chrániť, privádzať do zrelosti, mužnosti, jednoty, dokonalosti, rastu a rozvoja. Na to, aby sa tieto ciele mohli napĺňať, je potrebné vybudovať sieť podporných služobníkov. V Skutkoch apoštolov 6 je opísaný príbeh, keď sa cirkev dostala do napätia, nedorozumenia, nespokojnosti. Aj v takej fantastickej cirkvi s dvanástimi apoštolmi mohlo vzniknúť vážne napätie. Existuje ilúzia o tom, že niekde je dokonalé spoločenstvo bez problémov. V našom prípade išlo o pocit diskriminácie helenistov (pogréčtení židia, sekulárni) zo strany tých kresťanov, čo mali ortodoxný pôvod. Pokiaľ by apoštoli s múdrosťou daný problém nevyriešili, nastala by komická situácia, že tí služobníci, ktorí sa majú venovať kázaniu, modlitbám, vyučovaniu, by obsluhovali ako čašníci helenistické vdovy. *„Vtedy si zvolali tí dvanásti množstvo učeníkov a povedali: Neľúbi sa to, aby sme my opustili slovo Božie a obsluhovali stoly.“* (Skutky 6,2)

Timotej ako vzor

Posledná korešpondencia, ktorá sa zachovala po apoštolovi Pavlovi, je jeho Druhý list Timotejovi. Je písaný Timotejovi do Efezu z druhého rímskeho zajatia v čase prenasledovania kresťanov cisárom Nerom. Pavol ho dvakrát žiada, aby ešte prišiel za ním. V závere dáva osobnú poznámku, aby doniesol plášť z Troady od Karpa a aj pergamen. Možno by šlo o niečo vedľajšie a pre nás nepodstatné, keby sme nevedeli, že v tom čase bol už sám Timotej apoštolom, boli mu delegované zbory v regióne Efezu a mal za sebou niekoľko samostatných misií. Ak vezmeme do úvahy veľkosť efezského zboru okolo štyridsaťtisíc veriacich, tak sa právom môžeme domnievať, že Timotej bol dôležitý a zaneprázdnený služobník. Napriek tomu nečítame jeho výhovorky, kvôli čomu všetkému by nevedel pricestovať do Ríma za Pavlom a doniesť mu osobné veci. Tu sa ukazuje vzácny postoj, ktorý bol známy už v starom Izraeli, a to bolo učeníctvo voči ľuďom, ktorých povolal a pomazal Boh. Od takých ľudí sa neoplatí vzdialiť.

Jeden prípad za všetky

Model služobného daru, ako osoby nesúcej zjavenie Boha a jeho zasľúbenia, je určite Abrahám. Ten opustil babylonskú nížinu so svojím synovcom Lótom. Vidíme, že spolu prešli Zasľúbenú zem a prichádza pozdvihnutie do takej miery, až „ich nemohla uniesť zem“. Vtedy Abrahám ako zbožný človek nemilo niesol hádky a spory medzi jeho a Lótovými pastiermi. Ponúkol mu možnosť výberu kam ísť. Lót vychádzal iba z prirodzeného videnia a vybral si relatívne lepšie miesto – údolie Jordánu. Po čase čítame, že ho to odtiahlo až do Sodomy. To sa však nestalo zo dňa na deň. Keď Lót opúšťal Abraháma, boli medzi Bételom a Hajom, čo je približne 20 až 30 kilometrov od ústia Jordánu do Mŕtveho mora. Sodoma sa nachádzala v spodnej časti Mŕtveho mora, takže cca 100 km od miesta odchodu Lóta od Abraháma. V tom je niekoľko poučení. Po prvé, Lót sa rozhodoval bez duchovného zjavenia, po druhé, nerátal s tým, že skončí trápený v Sodome. Po tretie, nemal takú duchovno-morálnu silu, ktorá by ho ochránila. Služobný dar disponuje práve týmito veličinami. Duchovným vhľadom, poznaním Boha, duchovnou a morálnou silou.

Lót a Rút

Otázka znie: mohol sa Lót rozhodnúť tak, aby nebol jeho život tragédiou? Čo by musel urobiť? Odpoveď nachádzame v inej knihe Starej zmluvy. Ide o príbeh Rút, ktorá bola nevestou Naomy, pochádzajúcej z Betlehema. Tej zomrel muž, aj dvaja synovia. Naoma nevestám navrhla, aby sa vrátili k pôvodným kmeňom, odkiaľ vyšli. Orfa odišla, ale Rút zaujala nasledovný postoj: *„Nenúť ma, aby som ťa opustila a vrátila sa od teba späť; lebo kam ty pôjdeš, ta pôjdem i ja, a kde ty budeš bývať, tam budem bývať i ja; tvoj ľud môj ľud a tvoj Boh môj Boh.“* (Rút 1,16) Výsledkom tohto rozhodnutia bola svadba s Boázom, požehnanie, a dostala sa do rodokmeňa nielen Dávida a kráľovskej línie, ale aj do rodokmeňa Mesiáša. Ak by sa Lót správne rozhodol, možnože by nemal toľko stáda, ale určite by zachoval svoju vieru a vieru svojej rodiny. O morálnej skaze Lótových dcér netreba ani písať.

Jozua

Ak sme spomenuli, že pre správne fungovanie služobných darov musí byť vybudovaná sieť podporných služobníkov, tak práve osud Jozuu a Elizea nám pomáha to lepšie uchopiť. O Jozuovi je v 1. Mojžišovej 33 napísané, že posluhoval Mojžišovi. Nosil veci, rozkladal stan, jednoducho pomáhal, podporoval Mojžiša v úlohách, ktoré mu zveril Boh. Ale Jozua nebol človek bez osobnosti. Práve to irituje moderných ľudí, že by mali niekomu slúžiť, veď majú vlastnú hrdosť a pod. Je v poriadku mať zdravé sebavedomie, ale dnes nevieme, či ide o sebavedomie alebo rozmaznané ego. Ak by sme sa pozreli do 17. kapitoly 1. Mojžišovej, videli by sme Jozuu ako generála, ktorý stojí na čele armády, podporovaný Mojžišom z vrchu. Ale ako sme spomenuli, 33. kapitola hodnotí Jozuu ako služobníka Mojžiša. Nakoniec sa Jozua stáva súčasťou exkluzívneho prieskumného komanda a je aj tým, kto vovádza ľud do Zasľúbenej zeme.

Elizeus a osudové stretnutia

Aj o Elizeovi môžeme vysloviť obdobné tvrdenie ako o Jozuovi. Elizeus bol veľmi schopný človek, pochádzajúci z majetnej rodiny. Napriek kariére a dobrej budúcnosti ide a nasleduje Eliáša. V Druhej knihe Kráľov 3 je príbeh izraelského kráľa Jehoráma, ako ide s Jozafatom, judským kráľom, a edomským kráľom proti Moábanom. Po siedmich dňoch im došla voda a zneisteli, či v ťažení pokračovať. Vtedy sa pýtal Jozafat, či nie je v okolí nejaký Boží prorok. Dostal takúto odpoveď: „*Je tu Elizeus, syn Šafatov, ktorý lieval vodu na ruky Eliášove.*“ Takto ohodnotili Elizea. Na toto Jozafat povedal, že u neho je slovo Hospodinovo. Liať vodu na ruky znamenalo učenícky stav. Aj vďaka tomuto postoju služobníka Elizeus vykonal dvojnásobok zázrakov. Pre Elizea bolo rozhodnutie nasledovať Eliáša osudové. Možno by mal bez toho dobrý život, ale nikdy by sa nezapísal takou mierou do dejín Božej práce. Tak isto aj Timotej. Žil by si svoje kresťanstvo v Malej Ázii a nemal by účasť na veľkých veciach, ktoré nasledovali Pavla.

Záver

Aj keď možno nie všetci vedia vstúpiť do takých úzkych vzťahov s Božími služobníkmi ako Jozua, Elizeus alebo Timotej, možno kvôli veku, povolaniu, geografickej vzdialenosti, no ktokoľvek môže minimálne zaujať podporný postoj voči služobným darom, aby sa Božie kráľovstvo mohlo šíriť ešte efektívnejšie, ako sme už v úvode spomenuli. ▪

Tí, ktorí otriasli Anglickom

História prenasledovania kresťanov

16. časť:

Metodistické prebudenie 18. storočia bolo v istom slova zmysle obmenou anglického pietizmu. Protestantizmus, ako hlavný prúd, sa v tomto prípade zrodil ako hnutie obnovy anglikánskej cirkvi. Zakladatelia John a Charles Wesleyovci – v obrátení ktorých zohrali rozhodujúcu úlohu herrnhutskí moravskí kresťania – síce nechceli, aby ich hnutie bolo v budúcnosti odtrhnuté od anglikánskej cirkvi, napokon k tomu predsa len došlo. George Whitefield, blízky priateľ bratov Wesleyovcov a na prechodné obdobie aj ich spolupracovník, vniesol do hnutia príchuť kalvínskeho puritanizmu.

Tibor Szöllősi

Začiatkom 18. storočia sa mnohé európske národy pozerali na Anglicko závistlivým pohľadom. Montesquieu, ktorý v roku 1729 vycestoval do tejto krajiny, sformuloval svoje dojmy takto:

„Anglicko je najslobodnejším štátom sveta. Nepoznám jediný štát jemu podobný. Nazývam ho slobodným, lebo jeho vládca je kontrolovaný, jeho moc je obmedzená a nemá možnosť komukoľvek, akokoľvek uškodiť.“

Metodistické prebudenie

Spoločenské a morálne sféry Anglicka však pod povrchom volali po mimoriadnom zásahu. V obchodných stykoch tohto štátu sa čoraz viac rozmáhalo kupčenie s otrokmi, čo považoval každý vodca krajiny za dôležitý politický program. Podľa súdobého opisu „sa zdá, že celé obyvateľstvo sa oddáva divokým orgiám“. „Za jednu pencu sa opiješ, za dve budeš spitý na smrť. Ak ťa skláti na zem, dáme pod teba slamu,“ oznamovala lichotivá pozvánka pri vstupe do krčiem. Divadlo bolo šokujúco skazené, podľa Wesleyho „obscénnosť divadla páchla totálnou skazenosťou“, diela toho obdobia by aj podľa dnešných meradiel boli označované ako tvrdé porno. Polygamiu a homosexualitu nepovažovali za hriech, rozmáhalo sa násilie. Ľudia holdovali tvrdým, brutálnym športom ako napríklad dráždenie medveďov a býkov, či kohútie zápasy. Dokonca aj ženy bývali aktívne v divokom a často smrteľnom boxe. Počas toho všetkého cirkev spala – podľa názoru niektorých sa anglikáni a unavení nonkonformisti zhodli aspoň v jednom bode: „… nechali diabla na pokoji a nepohli ani malíčkom pre záchranu duší.“ Obrat nastal vystúpením uhladeného anglikánskeho duchovného a jeho priateľov na scénu.

Wesleyho mladosť

John Wesley uzrel svetlo sveta 17. júna 1703 v epworthskej farnosti ako pätnáste dieťa rodičov Samuela a Suzanny Wesleyovcov. Vo svojej mladosti videl po oboch líniách mnohé „búrky“. Po otcovej línii boli starý otec a pradedo zbavení pozície duchovného. Samuel sa vrátil do „lona“ štátnej cirkvi v Oxforde, no aj tak si uchoval bojovného ducha po predkoch. Jeho manželka Suzanna sa už ako trinásťročná (!) rozhodla oddeliť sa od prísneho kalvinizmu. Na Johnov vývin mala jeho bohabojná matka, požehnaná mimoriadnou životnou silou, mimoriadny vplyv. Svoje deti vychovávala so zvláštnou pozornosťou. V nastávajúcom prebudení zohral veľkú úlohu aj jeho starší brat Charles. Bol to práve on, kto v roku 1729 na Oxfordskej univerzite založil „Svätý klub“ – ako ho posmešne nazývali v okolí – do čela ktorého sa neskôr postavil John. Toto spoločenstvo bolo príliš nezvyčajné v nemorálnom oxfordskom prostredí: snažili sa blížiť sa Bohu.

Pravidelne mávali Večeru Pánovu a pre „sakramentalistické“ praktizovanie biblického učenia ich posmešne nazvali biblio-moľmi. Napokon sa na nich nalepil názov „metodisti“, pretože chceli vyhovieť aj pravidlám vyučovania univerzity. Na základe pozvania Charlesa sa k nim pripojil George Whitefield, z ktorého sa stal najvýrečnejší anglický kazateľ všetkých čias. Oni traja boli stĺpmi blížiaceho sa prebudenia v Anglicku. No títo horliví a veľmi nábožní mladí muži ešte nepoznali tajomstvo znovuzrodenia.

Herrnhutské vplyvy

Pre Whitefielda bol rok 1735 rokom veľkého objavu, kedy ako prvý medzi členmi „Svätého klubu“ si po mnohých sklamaniach z hľadania konečne privlastnil dar odpustenia hriechov a spasenia. S radosťou písal svojim príbuzným: „Prišiel som na to, že znovuzrodenie skutočne existuje.“ Zakrátko sa stal známym kazateľom, kým bratia Wesleyovci boli ešte neznámi.

V tom istom roku John a Charles Wesleyovci vycestovali do Ameriky na misiu. Pred cestou ich matka povzbudzovala týmito slovami: „Keby som mala aj dvadsať synov a každý by odišiel s takýmto zámerom, tešila by som sa, hoci by som ich už nikdy viac neuvidela.“ Počas cesty si všimli istú 26-člennú skupinu. Presídlenci z Herrnhutu bez jediného slova odporu vykonávali tie najpodradnejšie práce na palube. Trpeli ponižujúce zaobchádzanie od ostatných a keď sa uprostred oceánu loď dostala do búrky, vynikli aj svojou odvahou. Zatiaľ čo Angličania vystrašene kričali, oni s pokojom v duši spievali Žalmy. „Vy ste sa nebáli?“ pýtal sa neskôr John vedúceho ich skupiny a dostal túto odpoveď: „Nie, a ani naše ženy a deti sa neboja smrti.“ Toto bolo prvé stretnutie Wesleyovcov s moravskými bratmi.

Ich poslanie skončilo sklamaním. Vedenie kolónie si nárokovalo na ich službu, ktorú však nevideli v zvestovaní evanjelia. Charles sa stal osobným tajomníkom zakladateľa a vodcu štátu Georgia Jamesa Oglethorpe, ale za jeho chrbtom ho ohovorili, čo pokazilo ich vzťahy, a tak sa vrátil do Anglicka. John, ktorý dostal poverenie byť duchovným, sa ešte rok zdržal, ale aj jeho práca skrachovala. Pochopil, že mu chýba niečo, čo je pre službu nevyhnutné: „Prišiel som do Ameriky, aby som obrátil indiánov – sťažoval sa – no mňa, nešťastného, kto obráti?“ Obaja bratia sa so skleslou náladou doma stretli s istým

> Whitefielda s radosťou písal svojim príbuzným: „Prišiel som na to, že znovuzrodenie skutočne existuje.“

herrnhutským vodcom Petrom Bohlerom. Po rozhovore s ním došli k presvedčeniu, že im chýba skutočná viera. V máji roku 1738 sa konečne stal zázrak: najprv Charles a o tri dni neskôr aj John odovzdali svoje životy Kristovi a prijali odpustenie svojich hriechov.

V lete roku 1738 strávil John Wesley tri mesiace v Nemecku, v herrnhutskej spoločnosti Nikolausa Zinzendorfa. Toto obdobie mu veľmi pomohlo; posilnený vo viere a s osožnými skúsenosťami sa vrátil do Anglicka. V roku 1739 bol už aj John naplnený akýmsi z neba inšpirovaným ohňom a nasledoval svojho priateľa Georgea Whitefielda v hlásaní evanjelia. Už nečakali, že hriešnici prídu za nimi – oni sami im boli všade v pätách.

Nebeská kométa

Whitefield už v tom čase dávno hlásal evanjelium v moci. V roku 1736, rok po svojom znovuzrodení, prvýkrát verejne vystúpil vo svojom rodnom meste Gloucesterb. V nasledujúcom roku verejne kázal na bohoslužbách hlavne v Bristole a Londýne, kde boli kostoly obsadené do posledného miesta. Týždenne kázal niekoľkokrát, štyridsať-päťdesiat hodín strávil za kazateľnicou a vo svojom pracovnom tempe nespomalil po celý zvyšok života. Podľa niektorých odborníkov, spomedzi všetkých členov „Svätého klubu“ mal Whitefield najjasnejšie videnie o znovuzrodení. Celá jeho služba bola sústredená na odkaz z Jánovho evanjelia 3,7: *„Musíte sa znova narodiť!“*

Kým rozhorčený klér pred ním zabuchával dvere kostolov čoraz hlasnejšie, v jeho službe začala nová kapitola: pustil sa do verejných evanjelizácií na voľnom priestranstve. Akoby sa ho zmocnilo akési silné magnetické pole, jeho osoba priťahovala masy ľudí. Keď začal zvestovať Slovo v Kingswoode, v okolí Bristolu, pri prvej príležitosti si ho vypočulo dvesto baníkov, ktorých spoločnosť považovala za barbarské zvery a ktorých aj klér obchádzal veľkým oblúkom. O niekoľko dní neskôr ho už obstúpilo štyritisíc ľudí a na tretíkrát desaťtisíc poslucháčov. Pred návštevou v Moorefielde ho upozorňovali, že odtiaľ sa už živý domov nevráti.

George Whitefield
(1714-1770)

John Wesley
(1703-1791)

Moorefield bol miestom, kde sa stretávala spodina Londýna, plný cirkusových šiatrov, ringov rozličných športov, putík, bol „Mekkou“ šarlatánov, tulákov a vreckových zlodejov. Asi dvadsaťtisíc ľudí ho pozorne počúvalo. Počas jeden a polhodinovej kázne panovalo hrozivé ticho, potom sa poslucháči obracali po stovkách. Všetko sa to opakovalo na podobných miestach – všade tam, kde sa zhromaždil dav, bol aj Whitefield. Podľa údajov z raných spisov nikto od čias apoštolov nedosiahol v boji, kde Boh zápasí o duše, toľké výsledky skrze tak málo, s toľkými prekážkami a za

taký krátky čas ako George Whitefield. No nielen kázané slovo malo takéto účinky. „Bohu bolo milé požehnať mnohých skrze moje písané kázne," hovoril Whitefield, „dostali sa do tisícok rúk; ľudia zažívajú osvietenie a mnohí sa budujú v tej najsvätejšej viere."

Vzlet hnutia

Zakrátko, asi po roku od svojho obrátenia, sa aj John Wesley stal ústrednou postavou prebudenia. Skutočne, dnes jeho meno pozná viac ľudí než meno Whitefielda, mimoriadne dynamického evanjelistu. Wesley nielenže hlásal evanjelium, ale bol aj apoštolom prebudenia, staral sa o upevnenie viery znovuzrodených a tiež rozhodoval o záležitostiach cirkvi. Neskôr o svojej úlohe v dejinách cirkvi vyznal toto: „Boh ma viedol takmer nebadane, bez akýchkoľvek predchádzajúcich plánov a úmyslov."

Spočiatku slúžil tam, kde ho pozval anglikánsky klér, no nerád hovoril k samospravodlivým kresťanom a často ho po druhýkrát ani nepozvali. Po niekoľkých rokoch kázal tým najnežnejším hlasom na Oxfordskej univerzite, no s takou otvorenosťou, že atmosféra okolo neho zmrzla. Viac už na Oxforde neprednášal, hoci ešte aj vo vysokom veku veľmi rád a s vďačnosťou spomínal na túto inštitúciu, ktorej bol za mnohé vďačný. V roku 1739 mu dovolili kázať už iba v siedmich zboroch. Začal teda pracovať v takých vrstvách, ktoré nebola anglikánska cirkev schopná osloviť.

Pre neho bolo najdôležitejšie zachraňovať duše a pokiaľ videl, že tomu bránili nejaké cirkevné alebo iné prekážky, prehovoril tvrdou rečou. Keď kázal spoločenskej elite, často sa obracal k prísnejším prorockým odkazom Biblie ako napríklad: „*Vreteničie plemä, ktože vám ukázal, aby ste utiekli budúcemu hnevu?*"

A keď ho raz pokarhali, aby takéto slová hovoril spodine z prístavnej štvrte, a nie vo vybraných zboroch, odpovedal: „V prístavnej štvrti by som povedal toto: *Hľa Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta!*"

V júni roku 1739 sa Wesley vrátil do Londýna. Tu už prišiel na chuť kázňam na ulici. Niečo vyše 160 cm vysoký, svetlovlasý kučeravý človek pritiahol svojou prítomnosťou pozornosť. Dosť často sa totiž stávalo, že počas kázne niektorí muži či ženy vykríkli, keď ich Duch Boží v niečom usvedčil. Mnohokrát sa pôsobením Božej sily niektorí ocitali na zemi.

„Boli rozmetaní všade po zemi, akoby do nich udrel blesk," – píše vo svojom denníku. (Wesley bol – našťastie pre nastupujúce generácie – jeden z najprecíznejších pisateľov denníkov všetkých čias. Zanechal po sebe dokonca denníky písané šifrovane, ktoré sa podarilo dešifrovať iba v nedávnej minulosti.)

Jeho starší brat Charles vždy uznával Johnovo prvenstvo v Božom diele, hoci mu dal zakaždým na vedomie, pokiaľ sa mu niečo nezdalo správne. (John vyslovene vyžadoval úprimnosť od svojich spolupracovníkov.) Do roku 1756 tiež kázal po celej krajine, no na neho doposiaľ spomínajú v prvom rade ako na žalmistu hnutia; mnohé z jeho 6500 hymien sa spievajú dodnes.

> Pre nich nebola ani jedna cesta neschodná, počasie nikdy nepríhodné, ani jedna priepasť príliš hlboká, ani jedna dedina príliš ukrytá, tvrdosť davu nebola prekážkou a ani núdza by ich neodradila.

No pre Weslyho znamenalo obrovský skok – keďže bol inou osobnosťou – nasledovať Whitefielda v kázaní na uliciach. Tento pedantný teológ neznášal hluk a rozruch a len neochotne vyhovel Whitefieldovej žiadosti, aby pokračoval v bristolskom diele, kde tak úspešne kázal baníkom. Napokon prekonal svoje predsudky, v čom mu veľmi pomohol biblický príklad v *Kázni na hore*. V roku 1738 si Wesley osvojil toto poslstvo, v roku 1739 aj kázanie na uliciach – a v nasledujúcom polstoročí zostal obidvom verný. Podobne ako u Whitefielda, aj jeho vystúpenia korunovali okamžité úspechy. Počet jeho poslucháčov v marci z počiatočných dvesto vzrástol na dvadsaťtisíc; diali sa dramatické obrátenia.

Prvé veľké prebudenie

V auguste roku 1739 vycestoval Whitefield do Ameriky (po tom, čo v predchádzajúcom roku strávil tri mesiace v Georgii). Do Philadelphie prišiel tentoraz s odvážnou vierou: Boh ho použije k tomu, aby spojil trinásť rozptýlených kolónií do jedného bohabojného spoločenstva. A vo svojich očakávaniach sa nesklamal. Jeho príchod sa spojil s plameňom prebudenia, ktoré začal v roku 1734 istý northamptonský pastor, ktorý bol v službách najväčšieho amerického puritánskeho teológa Jonathana Edwardsa. Whitefield sa chopil každej príležitosti kázať, prihováral sa státisícom ľudí a pri tom všetkom založil aj sirotinec. Na jeseň roku 1740 uskutočnil šesťtýždňovú okružnú cestu po Novom Anglicku, pričom jeho služba podobná búrlivému vetru viedla v histórii amerických kolónií k najväčšiemu prebudeniu, ktoré vošlo do dejín cirkvi Nového sveta ako Prvé veľké prebudenie.

Davy ľudí v Bostone, smädných po Dobrej správe, prevýšili kapacitu miest v kostoloch, a tak Whitefield použil anglický spôsob kázania – na voľných priestranstvách. Prebudenie počas osemnástich mesiacov úspešne pokračovalo v New Yorku, New Jersey, Pennsylvánii, Marylande a vo Virgínii. Jeho rozlúčkovú kázeň si prišlo vypočuť približne dvadsaťtisíc ľudí, čo bolo viac než počet obyvateľov mesta v tom čase.

Cirkevné hradby spadli a obnovené spoločenstvá dbali o záležitosti zvestovania evanjelia s neobvyklou starostlivosťou. Istý David Brainerd – ovocie prebudenia – slúžil zvlášť účinne medzi Indiánmi. Prebudenie dodalo novú hybnú silu aj vysokým školám. Whitefield kázal na Harvarde a Yale. Princeton sa otvoril už ako dôsledok prebudenia. Duchovná sloboda pripravovala cestu dokonca aj politickému liberalizmu. Prebudenie nepriamo prispelo k americkej revolúcii a k vojne o nezávislosť – i napriek tomu, že John Wesley bol proti nim a pri ich vypuknutí sa mnoho metodistov vrátilo do Anglicka. To môžeme sčasti pripísať tomu, že sa americkí metodisti v roku 1784 odtrhli od anglikánskej cirkvi a v 19. storočí sa stali najväčšou cirkvou za oceánom. Na druhej strane, Anglicko mohlo byť Wesleymu vďačné za jeho vplyv a za to, že z Francúzska sa šíriace búrlivé udalosti ich krajinu obišli – myšlienky revolúcie nechali totiž veľkú časť britského obyvateľstva chladnými.

V roku 1741 sa George Whitefield vrátil do Anglicka a päť mesiacov druhej polovice nasledujúceho roku slúžil v Škótsku. Na vrchovine sa usídlili bohabojní ľudia, kde v ovzduší príležitostne vibrovala taká letničná sila, že na to s údivom pozerali aj kazatelia zvyknutí na mnohé iné veci. Pri jednej príležitosti počúvalo jeho kázeň päťdesiattisíc ľudí; toto bola najväčšia bohoslužba v dejinách Škótska. V Amerike uskutočnil sedem evanjelizačných ciest, viac než tucet popri škótskych vystúpeniach aj v Írsku, Holandsku a na Bermudách. Hovorí sa, že si ho vypočulo spolu desať miliónov ľudí a aspoň raz si ho vypočulo osemdesiat percent obyvateľstva americkej kolónie.

Cena prebudenia

Wesley veľmi zdôrazňoval výchovu učeníkov. V Anglicku slúžilo na plný úväzok sedemsto a v Amerike tristopäťdesiat metodistických kazateľov. Keď sa ho pýtali, prečo nepoverí určitých anglikánskych klerikálov starostlivosťou o novoobrátených, odpovedal, že živé kuriatka nepodloží pod mŕtvu sliepku. Títo muži boli skutoční hrdinovia, pretože Wesley od nich neočakával splnenie žiadnej úlohy, v ktorej by im on najprv nešiel príkladom.

Pre nich „nebola ani jedna cesta neschodná, počasie nikdy nepríhodné, ani jedna priepasť príliš hlboká, ani jedna dedina príliš ukrytá, tvrdosť davu nebola prekážkou a ani núdza by ich neodradila". Metodistickí kazatelia z divokého západu boli zvyčajne robotníci v priemysle, ktorí dokázali prežiť i na ľadovci. Legendárnu povesť si získal Wesleyho americký superintendent Francis Asbury, ktorého v staršom veku nedokázala znehybniť ani reumatická artritída končatín: po službe ho na jeho žiadosť uviazali do sedla a takto docestoval na ďalšie miesto. Celý jeho majetok sa vmestil do dvoch vriec, ktoré viseli zo sedla.

Metodisti sa starali o tých, ktorí sa dostali na periférium spoločnosti: o väzňov, siroty a sociálne slabých. Spočiatku to vyvolalo uznanie, no potom sa stali takými nepopulárnymi, že aj tieto dvere pred nimi zabuchli. V roku 1750 píše Wesley vo svojom denníku: „Zakázali nám vstúpiť do väznice Newgate, aby sme snáď nenahovorili väzňov na nejaké zlo, a aj do psychiatrického ústavu Bedlam, aby sme nepriviedli jeho pacientov do šialenstva."

Ešte aj samotnému Wesleymu zakázali v rodnom meste kázať Božie slovo. V pokoji si vypočul rozsudok, potom sa postavil nad hrob Samuela Wesleyho (ktorý bol kedysi duchovným tohto mesta) a odtiaľ kázal hriešnikom. A hoci ich službu odmietol aj oficiálny klér, predsa len ich najviac prenasledovali tí, ktorí ich potrebovali najviac. Dav odporným spôsobom vyjadroval svoju nespokojnosť, keď nesúhlasil s odkazom kazateľa – hádzali do nich kamene, pokazené vajíčka, zhnitú zeleninu či zdochnuté mačky, alebo tiež, obrátiac sa k nim čelom, vykonávali pred nimi svoju potrebu. V meste Swindon nasmerovali na dvoch známych evanjelistov Johna Cennickra a Howella Harrisa páchnuci odpad z kanálov. Ak niektorého z nich trafili, ten druhý prevzal slovo a pokračoval v kázni. Necúvli ani pred inými, otrasnejšími spôsobmi zastrašovania. Niektorých metodistov zmrzačili, strhali odevy z ich manželiek, pričom tie, ktoré boli tehotné, od úderov potratili. Whitefieldovi sa viackrát vyhrážali, že ho zabijú, a pri jednej príležitosti – mal vtedy štyridsaťdva rokov – ho takmer ukameňovali. Wesley sa dostal v októbri roku 1743 blízko mučeníckej smrti a neskôr vypovedal, že necítil žiadnu bolesť, aj keď ho brutálne

William Wilberforce
(1759-1833)

bili – a až teraz pochopil, čo si museli vytrpieť raní mučeníci uprostred plameňov, keď ich pálili na hranici. Napokon sa dav nad ním zľutoval a vyslobodil ho z rúk tých, ktorých sám podnietil k brutálnym činom. Stalo sa aj to, že sa Wesley roznietil hnevom a hodil sa do studeného jazera, no potom doplával späť k brehu a pokračoval v kázaní.

William Wilberforce

Wesleymu sa podarilo nájsť súlad aj vo vzťahu cirkvi a jej okolia a vyváženosť medzi vierou a skutkami. Neprechovával ilúzie voči programom, ktoré sa pokúšali o polepšenie spoločnosti, ignorujúc skutočné osobné obrátenie človeka. Ale tiež bolo pre neho nepredstaviteľné, že by sa znovuzrodení veriaci nestali bojujúcimi hrdinami proti sociálnej nespravodlivosti. Bojovali aj proti obchodovaniu s otrokmi. Metodistovi, bojujúcemu poslancovi Williamovi Wilberforceovi, v ktorého šľapajach pokračoval slávny kazateľ, niekdajší obchodník s otrokmi John Newton, vystavali pomník v podobe filmu z roku 2007 s názvom *Amazing Grace* (Nezlomná vôľa). Wilberforce v britskom parlamente vydobyl víťazstvo, čo Ameriku stálo krvavú občiansku vojnu.

Tí, ktorých volali „dvaja W"

Výrazné postavy metodistického prebudenia Whitefielda a Wesleyho nedokázal nikto a nič odradiť od zvestovania Krista. Whitefield veril v kalvínske učenie o predurčení, zatiaľ čo Wesley v tejto otázke prijal názor holandského reformátora Arminia, ktorý zdôrazňoval rolu slobodnej vôle v rozhodnutí o obrátení. Kvôli odlišným doktrinálnym pohľadom sa neskôr rozišli, ale vždy hovorili jeden o druhom s láskou a úctou. Whitefield sa doslova prepracoval a v päťdesiatom piatom roku života jeho organizmus vypovedal službu. 30. septembra 1770 zomrel v blízkosti Bostonu, kde ho aj pochovali. Wesley ho prežil. Žil mimoriadne disciplinovaným životným štýlom a aj tomu vďačil – okrem Božej milosti – za svoje dobré zdravie i v starobe.

Celých šesťdesiat rokov vstával ráno o štvrtej, o piatej už kázal robotníkom, ktorí išli do rannej zmeny a len takto mali príležitosť počúvať kázané Božie slovo.

V roku 1791 ukončil svoju neobyčajnú životnú dráhu. Počas života precestoval takmer 400 tisíc kilometrov a odkázal vyše 40 tisíc kázní na najrôznejších miestach. V čase ukončenia jeho životnej púte tvorilo metodistické hnutie, ktoré založil, 140 tisíc veriacich a 1500 kazateľov.

Calvin Coolidge, jeden z prezidentov USA (nebol metodistom), o nich povedal: „Amerika sa zrodila uprostred náboženskej obnovy – v pozadí ktorej stáli John Wesley a George Whitefield."

▪

Preklad: Zlatka Radnotyová
Zdroj: Hetek 2011

Deň obetí holokaustu

9. september Zvolen

Rastislav Bravčok

Deviaty septembrový deň sa v roku 1941 do histórie Slovenska zapísal schválením Židovského kódexu. Nazývalo sa tak vládne nariadenie č. 189 o právnom postavení Židov, ktoré obsahovalo niekoľko protižidovských predpisov. Kódex nekompromisne definoval jedincov etnicky a nábožensky, nevyhýbal sa ani slovnému vymedzeniu „židovského miešanca“. Okrem toho zbavil Židov na Slovensku základných občianskych a ľudských práv a nehnuteľného či veľkej časti hnuteľného majetku. Podľa neskoršie vydanej vyhlášky museli všetci Židia od šiestich rokov nosiť žltú šesťcípu hviezdu. Väčšinu nariadení prebrala vtedajšia vláda z nacistického Nemecka.

V dôsledku opatrení sužovali už krátko po schválení zákona dve tretiny zasiahnutých Židov ťažké sociálne podmienky, stávali sa tak stále viac odkázanými na pomoc od štátu. Ten sa situáciu rozhodol riešiť ich deportáciou zo Slovenska. Prvých tisíc žien vypravili 25. marca 1942 z Popradu, posledný transport vyviezol celé rodiny 20. októbra v tom istom roku. Slovenská vláda za deportáciu každého Žida zaplatila 500 ríšskych mariek. Päťdesiatsedem transportov smerovalo do oblasti Lublinu a do Osvienčimu, celkovo do koncentračných táborov vyviezli 58 tisíc Židov, z ktorých prežilo len niekoľko sto. Druhá vlna deportácií zasiahla približne 13 tisíc Židov.

Poslanci Národnej rady SR schválili 31. októbra 2001 zákon, ktorým stanovili tento deň ako spomienku na obete holokaustu a ktorý upozorňuje a vyzýva k zápasu proti všetkým prejavom rasizmu, neznášanlivosti, xenofóbie a akejkoľvek forme útlaku a diskriminácie.

V súvislosti s pamätným dňom sa na Slovensku organizuje niekoľko podujatí. Jedným z nich je aj spomienkový deň vo Zvolene. Hlavným organizátorom je predseda banskobystricko-zvolenskej židovskej náboženskej obce Jozef Klement, ktorý v spolupráci s Izraelskou obchodnou komorou, Technickou univerzitou, mestom Zvolen, Múzeom Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici a inými, zrealizovali už piate takéto podujatie na pôde Technickej univerzity vo Zvolene. Na úvod privítal pán Klement plnú aulu poslucháčov a spolu s prof. Rudolfom Kropilom otvorili dopoludňajšiu časť, ktorá sa skladala z príhovoru viacerých rečníkov. Prvý bol Miloš Žiak, predseda Izraelskej obchodnej komory, po ňom viceprimátorka pani Stániková a splnomocnenec vlády pre menšiny pán Polák.

Vysokú erudovanosť a porozumenie dobe i stavu spoločnosti vojnového obdobia preukázal riaditeľ Múzea SNP PhDr. Stanislav Mičev. Vyslovil poľutovanie nad tým, že dnes žije iba okolo tritisíc židovských spoluobyvateľov z takmer 90 000, ktorí na území Slovenska žili pred vojnou. Poukázal na nenávistné postoje i bežných ľudí, ktorí videli Židov iba ako bankárov, krčmárov či veľkopodnikateľov. Pritom väčšina z nich patrila do nižšej strednej vrstvy a boli drobnými podnikateľmi, napr. obuvníci, hodinári či

> Deviaty septembrový deň sa v roku 1941 do histórie Slovenska zapísal schválením Židovského kódexu.

lekár Žid, všetci nežidovskí pacienti museli prestať k nemu chodiť a pod. Poukázal na to, že niečo podobné by sa mohlo kedykoľvek objaviť, preto je dôležité hovoriť o minulosti.

Posledným rečníkom bola asi najväčšia kapacita v otázke holokaustu na Slovensku – prof. Eduard Nižňanský, ktorý doslova emotívnym spôsobom apeloval na poslucháčov, aby sa zamysleli nad holokaustom už v jeho začínajúcej fáze, ktorú predstavuje odsúdenie druhých ľudí, že sú iní: nábožensky, etnicky či politicky. Vyzval mladých, aby sa skúsili vžiť do osudu malého dieťaťa, ktoré je s matkou deportované vo vozňoch pre dobytok v januárovom mraze či júlových horúčavách – bez jedla, takmer bez vody – „oslobodení“ od základných ľudských práv. Nasilu ich vyviezli a na hraniciach stratili štátne občianstvo. Už predtým ich obrali o nehnuteľný a z veľkej časti aj hnuteľný majetok. Celé rodiny sa ocitli na hranici hladomoru, lebo im zakázali činnosť, vzali im živnosti a slovenskí spoluobčania sa stali tzv. arizátormi, ktorí získali obchody, firmy a majetok Židov do svojho vlastníctva zadarmo. Oklamali ich, že idú len na práce do Poľska. V tom čase sa vo veľkom chodievalo do Nemecka do tovární vojenského priemyslu. Ale ich cesta sa, žiaľ, skončila za bránami koncentračných táborov, kde z nich väčšina zahynula.

Sériu prednášok ukončilo premietanie filmu od Lukáša Přibyla *Zabudnuté transporty*, ktorý bol ocenený Českým levom. Program pokračoval zapálením sviečok na židovskom cintoríne a koncertom Martina Budínskeho na Zvolenskom zámku. Deň uzavrela vernisáž Karola Feňveša a jazzový koncert Rabína Meyersa na Tehelnej ulici, kde je Park zabudnutých susedov.

Park ušľachtilých duší

Pred židovským cintorínom vedľa Technickej univerzity je možné navštíviť *Park ušľachtilých duší*. Ide o iniciatívu Izraelskej obchodnej komory na Slovensku. Miloš Žiak, predseda predstavenstva ISOK: „Ide o jedinečný pamätník venovaný občanom, ktorí vo svojom odpore proti vraždeniu Židov konali spontánne, neorganizovane a na vlastnú päsť, navzájom neprepojení a motivovaní len mravným étosom. Venovaný je nielen tým Slovákom, ktorým sa záchrana židovských spoluobčanov pred deportáciami podarila, ale aj ľuďom, ktorí v tom boli neúspešní a zahynuli spolu s tými, ktorým sa pokúšali pomôcť.“

Podľa predsedu banskobystricko-zvolenskej židovskej náboženskej obce Jozefa Klementa je sprístupnenie *Parku ušľachtilých duší* mimoriadnou udalosťou, pretože takýto pamätník nemá obdobu v celej Európe. „Je to niečo podobné ako Jad Vašem v Jeruzaleme, v Izraeli, a je to spomienka na tých ľudí, ktorí pomáhali Židom v ťažkých časoch.“

Objekt *Cesta pokory* symbolizuje podľa jeho autora Petra Abonyiho skúsenosť smrti a znovuzrodenia. Obsahuje symboliku židovských hrobov, na ktoré sa kladú kamene, ale prostredníctvom koľajníc aj symboliku transportov. „Celá cesta sa končí bielymi schodmi, ktoré smerujú symbolicky k stromu života,“ uviedol Abonyi. Vyše 10 tisíc kameňov inštalovaných v *Ceste pokory* je časťou z 80 tisíc riečnych kameňov, ktoré za 20 rokov mosadzným drôtom dotvoril výtvarník Peter Kalmus. *Obelisk nádeje* je vysoký 504 centimetrov a je zložený zo 620 elipsovitých, osem milimetrov hrubých tabúľ skla uložených a zlepených na sebe. Jeho autorom je sklár Palo Macho. ■

Péter Morvay

Biblické hodiny v rezidencii izraelského premiéra

Izraelské noviny Jeruzalem Post už v decembri 2011 informovali o vyhlásení premiéra Benjamina Netanjahua, že v budúcnosti plánuje vo svojej rezidencii viesť biblické štúdie s pozvanými hosťami: známymi rabínmi, biblickými historikmi a archeológmi.

Nedávno vytvorenú skupinu pomenovali Ben Arci na počesť nedávno zosnulého premiérovho svokra, vedca Šmuela Ben Arciho.

Netanjahu sa odvolával na predchádzajúcich premiérov Davida Ben Guriona a Manahema Begina, ktorí tiež pravidelne hostili podobné skupiny s tým cieľom, aby prehĺbili svoju lásku voči Biblii ako základajúcej písomnosti Izraela.

Prvé posedenie sa konalo koncom mája na sviatok Šavuot v sobotu popoludní, keď sa zišli v knižnici v premiérovej rezidencii. Stretnutia sa zúčastnili známi židovskí vedci, rodinní priatelia, premiérova manželka, synovia, ktorí spolu študovali biblický príbeh knihy Rút, ktorý je úzko spätý so sviatkom Šavuot, t. j. „Sviatok týždňov“, v priebehu ktorého sa Židia pripravovali na darovanie Tóry na hore Sinaj. Počas tohto obdobia sa židovský národ zbavil jaziev otroctva a stal sa vyvoleným národom (podľa tradície sa počas tohto sviatku narodil aj kráľ Dávid, ktorý bol pravnukom Rút).

Starší rabín, ktorý skupinu u premiéra viedol, chcel pôvodne prečítať len niekoľko statí z knihy Rút, ale premiér trval na tom, aby ju prečítali celú. Premiér vyhlásil, že preňho sú tieto rozprávania o Biblii omnoho vzrušujúcejšie než niektoré každodenné úlohy, ktoré počas pracovného týždňa rieši, a namiesto plánovanej hodiny trvalo stretnutie vyše dvoch hodín. Do debaty sa zapojil aj premiérov starší syn Avner, ktorý v roku 2010 spomedzi dvanásťtisíc súťažiacich vyhral celonárodnú biblickú súťaž, ktorá sa každoročne koná v Izraeli. Z premiérovho okolia prenikli správy, že premiér sa na spomínanú súťaž s názvom „Biblický kvíz“ pripravoval spolu so synom a celú udalosť vysielala televízia naživo. „Od volieb som nezažil také vzrušenie,“ citovali médiá premiéra, ktorý bol spolu s manželkou medzi čestnými hosťami tejto v Izraeli čoraz populárnejšej vedomostnej súťaže.

Zdroj: Hetek 23/2012
Preklad: Roman Farkaš

Oplatí sa odovzdať život do rúk Krista

Príbeh manželov Šmirjakovcov

Roman

Ďakujem za možnosť podeliť sa s vami o to, čo Pán urobil v mojom živote. Vyrastal som v rodine, kde som bol vedený k životu podľa katolíckych dogiem. Mamina vyrastala v silno katolícky orientovanej rodine na Kysuciach, otec na juhu Slovenska, kde sa z neho vyformoval materialista. Časom mu to ale nestačilo a začal hľadať podstatu bytia, hľadal Boha a zaujímala ho najmä osoba Ježiša Krista, no v kostole mu nevedeli dať odpovede, ktoré potreboval. Spoločne sme chodili do kostola, kde z celej rodiny najmä otec túžil poznať Boha, aký skutočne je. Ja som sa v kostole vždy nesmierne nudil, mnohokrát som tam jednoducho zaspal. Chýbal mi v tom život, celé to bolo také nijaké a keď som videl mužov, ako z kostola idú rovno do krčmy a ženy po skončení naplno rozbehli diskusný krúžok o živote každého, koho videli, nemal som dôvod nasledovať niečo, čo bolo zle postavené.

Prišla puberta, obdobie búrenia sa voči všetkému, obdobie experimentovania. V tomto období sa mi v škole darilo, bol som mimoriadne úspešný v atletických súťažiach, navštevoval som triedu pre nadané deti, no chceli sme so spolužiakmi niečo viac, niečo zažiť. Tak prišli cigarety, alkohol, stanovačky a v trinástich prvé skúsenosti s marihuanou. Toto začalo mať narastajúcu tendenciu a povinnosti išli bokom. Športovému gymnáziu v inom meste, kde som bol veľmi žiadaný a už aj prijatý, som dal zbohom a zostal radšej pri svojej partii, aby sme si mohli užívať. Na strednej škole sa to úplne zvrhlo. Prišlo každodenné užívanie marihuany, párty a neskôr tvrdé drogy. Boli obdobia, kedy som viac nocí po sebe nespal a frčal na nich. Do toho prišiel aj celkom úspešný biznis na hranici zákona a ja som si myslel, že mám všetko – a pritom som nemal vôbec nič. Drogy mi prerástli cez hlavu a začali ma doslova ničiť. Boli obdobia, kedy som nevedel ako ďalej a chcel som život jednoducho ukončiť samovraždou. (Neskôr som sa dozvedel, že samovraždy boli prítomné v našej rodine a čakalo to aj na mňa, ale vďaka Božej milosti ma Pán ochránil od tohto skutku, ktorým by som sa poslal priamo do pekla. Boh je dobrý!) V tomto momente som sa ale vďaka Pánovi vždy stopol, už vtedy mi kričal do svedomia: „Zastav, prestaň!“ To som ale nevedel, že existuje nejaký duchovný svet. Žil som tu a teraz. Až na doraz. Veľmi ďakujem Bohu za mojich rodičov, ktorí mi dávali veľa lásky, aj keď som bol na dne, bez nich by som skončil. Neustále mi pomáhali sa z toho dostať, ale ja som napriek tomu chcel byť frajerom, ktorý dobyje svet. Ani neviem ako, no podarilo sa mi dostať sa na vysokú školu, kde ma čakala zmena. Nemyslite si, že som nechcel zmeniť spôsob života. Mal som také chvíľky, kedy som chcel, ale nešlo to, nevedel som ako z toho von. Bolo to nad moje sily.

Na internáte som spoznal osobu, ktorá priniesla svetlo evanjelia do môjho temného života. Prvý rok na výške sme spolu žúrovali a robili tie veci, čo predtým, ale náhle prišla do jeho života zmena. Prestal sa opíjať, fajčiť „zeleninu“, chodiť na párty, zmenil sa, začal nám hovoriť o Bohu, o tom, že niekto zomrel za naše hriechy, o tom, že sme boli draho vykúpení jeho krvou, že je vzkriesený z mŕtvych, že vymenil svoj život za naše. Videl som, že to nie sú iba prázdne slova, jednak v tých slovách bola moc a po druhé, videl som zmenu na jeho živote. Pýtal som sa, či sa môže človek v okamihu takto zmeniť?! Spočiatku som hral formu, odmietal som reči o Bohu, ale čím viac som to robil, tým viac som vnímal vo svojom srdci dieru, prázdne miesto, ktoré som plnil márnosťami. Viete, nebol som skutočne radostným človekom, síce som sa tak snažil tváriť, ale keď som počul tohto brata často si spievať, chváliť Boha, radovať sa s ním, bol som udivený. Ja som to nemal, ale chcel som to. Asi po pol roku kázania ma po niektoré večery pochytila beznádej, plakal som a volal: „Bože, ak si, pomôž mi, zasiahni, chcem ťa spoznať, potrebujem ťa.“ V tomto období ma Pán oslobodil od pervitínu a cigariet, a to som ešte nebol znovuzrodený, ale počúval som evanjelium – a dnes už viem, že sa brat horlivo prihováral v modlitbe a pôste za môj život. Vďaka Bohu za prímluvnú modlitbu, s ňou sa mi akosi jednoduchšie podarilo ustáť dobu po tom. Po trištvrte roku som prijal pozvanie do Kresťanského spoločenstva. Viete, nepamätám si nič z kázaného slova, ale Pán presne vedel, čo som potreboval – a to som od neho aj dostal. Bol som veľmi nepokojný, nervózny, neradujúci sa človek s tvrdým srdcom a Boh sa ma dotkol hneď, ako som vstúpil do miestnosti. Zrazu ma zalial Boží pokoj, naplnila ma jeho radosť, zrazu som sa cítil šťastne. Samozrejme, nedal som to navonok na sebe vidieť, no vedel som, že sa opäť vrátim. Vrátil som sa, znovuzrodil, obrátil a začal chodiť do miestneho zboru. Prijal som evanjelium, bol som šťastný zo života s Pánom Ježišom. Ale ešte stále ma držali alkohol a marihuana v tom, aby som úplne vystrelil do Pánovej náruče. Viackrát sa mi stalo, že som sa so starými kamarátmi poriadne opil a potom som im kázal. Vďaka jeho milosti ani toto slovo nezhynulo, pracuje a dnes už je pripravené na žatvu. Nevedel som, ako sa zbaviť týchto nerestí, ale počul som o vodnom krste, o oddelení sa od starého života a nejako som vnímal, že mi to pomôže. Pokrstil som sa vo vode, vošiel som ako starý človek a vyšiel ako nové stvorenie. Vedel som, že už nič nebude rovnaké a tešil som sa. Od toho momentu som skončil aj s poslednými neresťami a odvtedy slúžim Pánovi.

Pán Ježiš Kristus zaplnil tu prázdnotu vo mne, zahojil rany z minulosti, dal mi spoznať pravdu, a to bolo v tom čase aj zjavením pre mňa: *„… a poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.“* (Ev. Jána 8,32) Spoznal som, že Ježiš sám je tou pravdou a aj cestou a životom a skrze neho mám prístup do Božej prítomnosti. Úžasné, Pán ma naplnil svojím Duchom a som iný. Som šťastný. Dnes mám nádhernú, úžasnú, požehnanú a bohabojnú manželku, Pán sa o nás stará, moji rodičia sa obrátili, ďalší z rodiny sú pred obrátením, kamaráti zo starého života tiež. Kážeme ďalej slovo života, slúžime v zbore a vidíme rast. Ideme ďalej a aktívne očakávame veľké veci, ktoré Pán pre nás pripravil. Oplatí sa odovzdať život do rúk Ježiša Krista, oplatí sa mu slúžiť, oplatí sa ho nasledovať, oplatí sa kázať evanjelium, oplatí sa modliť, postiť a dávať. Oplatí sa byť s Pánom. Boh je veľmi dobrý a mocný! Pánovi Ježišovi Kristovi patrí všetka sláva a chvála za to, ako sa zmenil môj život, za to, kde som – je to iba jeho milosť a láska. Ďakujem ti, Pane.

Skutočné prijatie Všemohúcim Bohom

Volám sa Monika a rada sa s vami podelím o to, ako Pán úplne zmenil môj život. Vyrastala som v klasickej rodine, bola som vychovávaná ako katolíčka a ani som netušila, že je aj niečo viac ako chodenie do kostola a modlenie sa ruženca, čo som videla u mojej maminy a babky. Ako dospievajúce dievča som sa túžila zabávať, mať veľa kamarátov, byť pekná a obdivovaná, zaľúbiť sa a mať krásny život. Nemala som o sebe vysokú mienku, paradoxne som si o sebe myslela, že som škaredá a keď sa zo mňa stávala žena, tak aj to, že akosi priberám. Padla som do anorexie, z ktorej som sa vďaka podpore okolia dostala. Môj život bol kolobeh vzťahov, rozchodov a nových vzťahov, začala som fajčiť, navštevovať veštice, každý deň som čítala horoskopy, kúpila som si aj tarotové karty a knihy, chcela som vedieť veštiť, vedieť, ako dopadnú rôzne situácie a pod.

> Aj takto sa dá žiť? Bez bolesti, bez smútku, bez toho neviditeľného balvanu na mojich pleciach?

Presťahovala som sa z Košíc do Bratislavy, dostala som sa do dlhov a ako postupoval život, uvedomila som si, že môj život je ako húsenková dráha: raz „hore“ a potom dole a postupne nižšie. Vždy, keď som bola dole, utiekala som sa k Bohu a prosila ho, aby mi pomohol a vytrhol ma z tej ktorej situácie, a aj mi vždy pomohol postaviť sa na nohy. Ale potom, keď som bola opäť „hore“, spokojná so svojím životom, tak som na neho úplne zabudla. Posledný mesiac pred obrátením som bola opäť dole, bola som veľmi nešťastná, frustrovaná, všetkým som pohŕdala a už ma nič nebavilo. Pýtala som sa, či toto je všetko? Také nič a stále horšie? Už som nemala rada ani seba, ani ľudí. To som nechcela, takto predsa nie. Išla som do kostola na spoveď. Pripadala som si zmenená, že začnem odznova, ale opäť prišli tie isté hriechy, ten istý smútok, prázdnota a obrovská ťažoba. Niekedy som mala pocit, že niečo ako ťažký balvan mi leží na pleciach, bolievala ma často hlava a krčná chrbtica. Raz na ceste domov som úplne vyčerpaná a sklamaná zavolala k Bohu: „Ak mi ty nepomôžeš, tak už nikto.“ Viac som nepovedala, už nebolo čo. A Boh sa začal pohybovať. Zrazu som mala pocit, že ani tie karty mi už nevychádzajú a že to celé je nanič. Tak som si jedného dňa povedala, že karty aj s knihami vyhodím – aj som ich nasledujúceho dňa vyhodila s tým, že ak to neskôr budem ľutovať, tak si kúpim nové. Keď som ich vyhodila, pocítila som zvláštnu úľavu, nerozumela som tomu, ale cítila som sa lepšie. To som však netušila, že moja rodina v Žiline sa už za mňa modlila a že to bola práca Ducha Svätého v mojom živote. Dva týždne po mojom volaní k Bohu ma mamina, vtedy ešte neobrátená, zavolala do Žiliny na zhromaždenie s Ianom McCormackom, že mi zaplatí aj cestu, keď pôjdem, len aby som prišla. A tak som si povedala, že pôjdem, že už nemám čo stratiť. Keď bola výzva na modlitbu, necítila som sa dotknutá, ale povedala som si, že modliť sa predsa môžem a vtedy sa to stalo. Boh sám mi vylial svoju lásku do srdca, úplne prenikol celou mojou bytosťou, plakala som a vedela, že to bolo skutočné pokánie, skutočné odpustenie a skutočné prijatie Všemohúcim Bohom. Také niečo som nikdy v živote nezažila. On je Bohom lásky – prijal aj takú, ako som bola ja, uzdravil moje srdce a dal mi nový začiatok. Od tej chvíle som vedela, že som nový človek, že začínam odznova, mám čistý štít. Už som necítila odsúdenie a vedela som, že už sa nikdy nevrátim späť. Taký nádherný pocit vo vnútri v srdci som nikdy nepoznala, prestala ma bolieť hlava aj krčná chrbtica a čudovala som sa: „Aj takto sa dá žiť? Bez bolesti, bez smútku, bez toho neviditeľného balvanu na mojich pleciach?“ Bola som v úžase. Nič nie je lepšie ako byť slobodný a milovaný. Som šťastná, že som spoznala Boha a že ma tak nádherne zmenil a oslobodil. Odvtedy som zaviazaná Bohu, nádherne ma oslobodil z dlhov, pozdvihol ma v práci už niekoľkokrát, dlhy boli splatené za dva roky namiesto šiestich. Oslobodil ma od fajčenia, dal mi úžasného milujúceho manžela, krásny domov a požehnanú budúcnosť. Zo srdca som mu vďačná, lebo je to jeho milosť, lebo je to On, ktorý vo mne pôsobí i chcenie i činenie pre záľubu. Buďte požehnaní! ▪

5 právd o Božej vôli

©Stockphoto.com / Sadeugra

Pre tých, ktorí hľadajú Boha, môže byť Božia vôľa súčasne úžasná i mätúca, preto rozpoznanie typických vlastností Božej vôle je kľúčové pre jej porozumenie.

Daniel Kolenda

V Severnej Karolíne žil na prekrásnej farme istý farmár. Jeho rodina tú farmu vlastnila už niekoľko desaťročí. Keď zomrel, majetok, ktorý bol v rukách jeho rodiny po dobu takmer 200 rokov, kúpil jeden zo susedov.

Keď sa nový vlastník prechádzal po poli, zbadal, že z hliny vyčnieva veľký neobyčajne vyzerajúci kameň. Zobral si ho domov, umyl a doniesol do klenotníctva. Klenotník potvrdil, čo vlastník už tušil: ten starý kameň, ktorý bol na poli niekoľko tisíc rokov, bol veľký neobrúsený smaragd, ktorý mal hodnotu niekoľko miliónov dolárov!

Drahokam čakal na poli len na to, aby ho niekto „objavil“. Bezpochyby, veľa ľudí videlo tento smaragd tisíckrát predtým, ale prehliadli ho, pretože sa zdalo, že to nie je nič iné než obyčajný kameň.

Keď niečo „objavíme“, tak je to niečo, čo už predtým existovalo, hoci sme si to neuvedomovali. A kým mnohí ľudia zúfalo hľadajú Božiu vôľu pre ich životy, realita je, že veľakrát to, čo hľadajú, je priamo pred ich očami, ale oni hľadajú ďalej, pretože to nerozpoznajú.

Na to, aby niekto rozpoznal vzácny drahokam, musí poznať jeho vlastnosti a musí vedieť, ako vyzerá. Taktiež, ak túžime rozpoznať Božiu vôľu pre naše životy, musíme sa naučiť rozpoznať nasledujúce vlastnosti Jeho vôle.

1. Božia vôľa je štandardná a špecifická

Keď začneme skúmať Božiu vôľu pre naše životy, môže sa nám zdať, že existuje nekonečné množstvo potenciálnych možností. To nás môže často odradiť. Dobrá správa ale je, že Boh vo svojej veľkorysosti zjavil svoju vôľu pre každého v Božom slove. Toto nazývam „štandardná Božia vôľa“.

Okrem štandardnej vôle má Boh pre naše životy aj tzv. „na mieru ušitú“ vôľu. Toto nazývam „špecifická Božia vôľa“. Je dôležité porozumieť, že špecifická Božia vôľa nikdy nepôjde proti Jeho štandardnej vôli, teda proti tomu, čo nám už zjavil vo svojom Slove. Ak sa na to pozeráme z tohto uhla, tak nám to umožní veľmi rýchlo vytriediť nadbytočné možnosti a vyhnúť sa zmätku.

V skutočnosti je veľa ľudí, ktorí v mene Božom vykonali hrozné veci. Mnohí z nich úprimne verili, že konajú Božiu vôľu. Ale pre takýto zmätok nie je dôvod, pretože Boh jasne zjavil svoju štandardnú vôľu pre každého vo svojom Slove, stačí sa ním nechať viesť.

Objavenie špecifickej Božej vôle pre tvoj život je niečo, čo je jedinečné pre teba ako pre jednotlivca, niečo, čo musíš pre seba objaviť Ty sám. Ale cesta za objavením Božej vôle pre naše životy musí začať v Božom slove.

Keď budeme nasledovať princípy z Písma, budeme schopní preplávať oceánom možností bez toho, aby sme stroskotali. Čokoľvek, čo v živote robíš, musí byť v súlade s Božím slovom, Boh ťa nikdy nepovolá urobiť niečo, čo je proti Slovu.

2. Boh má „dobrú vôľu“, ale aj „dokonalú vôľu“

Boh má nádherný plán pre naše životy. Ale keďže nám dal možnosť rozhodnúť sa nasledovať Jeho vôľu, zdá sa, že máme štyri možnosti:

Môžeme voči Božej vôli zostať ľahostajní. To nie si ty, inak by si tento článok teraz nečítal. Očividne máš vo svojom srdci veľkú túžbu objaviť Božiu vôľu pre svoj život a aj ju objavíš.

Môžeme vedieť, čo Boh chce, a predsa Ho neposlúchnuť. To je neposlušnosť a čelná zrážka Božej vôle s tvrdošijnou vzburou ľudskej telesnosti.

Môžeme vedieť, čo je Božia vôľa, ale uspokojiť sa s niečím menším. Bolo by oveľa lepšie, keby sme boli ochotní poslúchnuť. Uspokojiť sa s niečím menším, než je to najlepšie od Boha, je pre nás často jednoduchšie.

Môžeme ísť za tým najlepším, čo Boh pre nás má. Toto je však veľká výzva, pretože netrpezlivosť získať to, čo chceme, nás veľmi silne poháňa k tomu, aby sme to urobili. Ale ak naozaj veríme, že Božia vôľa je vždy lepšia než naša, budeme ochotní na ňu čakať a ak je potrebné, tak aj o ňu bojovať.

V kresťanskom živote existuje neustály konflikt medzi tým, čo je dobré, a tým, čo je Božie. Jeho dokonalá vôľa a požehnania, ktoré ju sprevádzajú, sú odložené pre tých, ktorí sú rozhodnutí byť úplne poslušní a čakať, keď je to nevyhnutné.

Sú chvíle, kedy sa zdá, že Božia cesta je taká náročná, taká zdĺhavá a bez odmeny, že náš nápad pôsobí oveľa jednoduchšie, rýchlejšie a zdá sa, že prináša oveľa viac potešenia. Ale aj tak zistíš, že Boží plán je vždy lepší než ten tvoj. Toto pravidlo nebude mať nikdy výnimku, takže sa môžeš hneď teraz rozhodnúť, že od tejto chvíle sa budeš poddávať Božej vôli, robiť veci Božím spôsobom a čakať na to najlepšie od Boha.

3. Boh nás povoláva robiť veci, ktoré sami nedokážeme vykonať

V súčasnosti je na trhu veľa kníh o zdokonaľovaní sa a o dosahovaní osobného úspechu. Mnohé z princípov, ktoré tie knihy vyučujú, sú v skutočnosti univerzálne duchovné pravdy, vyňaté z Božieho slova a upravené tak, aby sa dali použiť na veľa rôznych príležitostí. Sú ako roztlieskavačky, ktoré stoja povedľa a kričia: „Zvládneš to! Zvládneš to!“

Keby filozofia typu „Zvládneš to!“ bola pravdivá, nepotrebovali by sme Boha, nie? Tento postoj musí byť nahradený iným, ktorý v podstate hovorí: „Sám to nezvládnem, ale všetko zvládnem *skrze Krista*. S Jeho pomocou a požehnaním nie je nič nemožné.“

> Sám to nezvládnem, ale všetko zvládnem skrze Krista. S Jeho pomocou a požehnaním nie je nič nemožné.

Nájdenie Božej vôle vždy vyžaduje vieru v nemožné a detskú dôveru v Boha. Biblia je plná príbehov o mužoch a ženách, ktorí našli svoj osud v perfektnej Božej vôli, robiac veci, ktoré nebolo možné zvládnuť vo vlastnej sile. Napríklad:

Noe a jeho neuskutočniteľný projekt: Noe bol povolaný, aby vlastnými rukami postavil loď vo veľkosti dopravného lietadla! Predsa to však s Božou pomocou a milosťou zvládol.

Abrahám a jeho neuskutočniteľné zasľúbenie: Boh Abrahámovi v pokročilom veku povedal, že bude mať toľko potomkov, ako je hviezd na nebi a piesku v moriach. Stal sa „otcom mnohých národov“ presne tak, ako Pán povedal, aj napriek tomu, že z čisto prirodzeného biologického hľadiska to nebolo možné.

Mojžiš a jeho neuskutočniteľná cesta: Mojžiš mal 80 rokov, keď mu Boh povedal, aby priviedol približne 2 milióny ľudí z Egypta do zeme, ktorú Abrahámovi pred viac ako 700 rokmi zasľúbil. Mojžiš mal množstvo dôvodov, prečo by sa nemal hodiť na túto úlohu. No i napriek obrovským prekážkam sa Mojžiš rozhodol poddať sa svojmu osudu, poslúchal, ako najlepšie vedel, a Boh vykonal to ostatné!

Mária a jej nemožné otehotnenie: Mladé dievča menom Mária navštívil anjel Gabriel, ktorý jej povedal, že našla veľké zaľúbenie u Boha a On si ju vybral, aby porodila izraelského Mesiáša. Mária sa poddala Božej vôli, aj keď jej celkom nerozumela. Výsledkom bolo, že naplnila svoj osud tým, že porodila Mesiáša a vychovala Božieho Syna.

Boh si vždy vyberal obyčajných ľudí, aby vykonali neobyčajné činy. Použil si mužov, ženy, starých, mladých, vzdelaných i nevzdelaných. Ale všetci mali niečo spoločné: každý z nich bol povolaný vykonať niečo väčšie, než bol on sám. Práve vďaka ich ochote podriadiť sa Tomu, kto ich stvoril, a dovoliť, aby v nich a prostredníctvom nich boli zjavené Jeho zámery, si ich Boh mohol použiť fenomenálnym spôsobom. Kathryn Kuhlmanová raz povedala: „Boh nehľadá zlaté alebo strieborné nádoby. On hľadá poddajné nádoby.“

Zdá sa, že jednou z charakteristických čŕt Božej vôle pre naše životy je, že je pre nás vždy nemožné naplniť ju vo vlastnej sile. Keď Mu však poskytneme svoje životy, On spôsobí, že sa Jeho sväté plány a sny stanú skutočnosťou! Boh má z toho veľký pôžitok, keď robí prostredníctvom nás veci, ktoré môže urobiť len On, pretože potom On dostane všetku slávu, česť a chválu.

4. Božia vôľa má svoje časy a obdobia

Môžeme sa sklamať, keď nepochopíme, že tak ako v prírode fungujú určité

časy a kolobeh období, rovnako funguje striedanie časov a období aj v našich životoch – a v ich priebehu sa naplňuje Božia vôľa. Práve na to sa odvolával Pavol, keď povedal: „*A činiac dobré neustávajme, lebo svojím časom budeme žať neomdlievajúci.*“ (Gal 6,9)

Pred niekoľkými rokmi sa stretla skupina starších misionárov, aby diskutovali o životných princípoch, ktoré objavili počas svojej služby. Ich cieľom bolo odovzdať svoje bohaté skúsenosti nastávajúcim generáciám.

Pri vzájomných rozhovoroch a zdieľaní svojich skúseností vytvorili tento model: Každý z nich prešiel vo svojej službe premenou a spoločne identifikovali päťbodový cyklus, ktorým ich Boh previedol. Tu je krátke zhrnutie cyklov a krokov, ktorými všetci na ceste za poznaním a nájdením Božej vôle prešli:

Etapa č. 1: Zrod vízie. Skôr než existovalo niečo hmatateľné, každý z nich mal víziu, ktorú do nich vložil Svätý Duch. Spočiatku mohla byť táto vízia všeobecná – no súčasne veľmi reálna – a priniesla do ich života nadšenie a neustále povedomie, ktoré pochádzali od Pána.

Etapa č. 2: Príprava. Po prijatí vízie prišiel čas, kedy sa mali pripraviť na jej napĺňanie. V tejto etape väčšina ľudí predčasne stratí Božie sny, pretože odmietajú urobiť nevyhnutnú prácu. Ak nám Boh dal víziu, je potrebné, aby sme aj niečo vykonali, inak z tej vízie nebude nič iné než len snívanie s otvorenými očami bez výsledkov.

Etapa č. 3: Boj. Jedno z najväčších nepochopení ohľadne Božej vôle spočíva v tom, že ak je niečo Božia vôľa, nebude to vyžadovať žiaden boj. To je nezmysel! Môžeš si byť istý, že o to bude treba bojovať. Táto etapa preveruje našu vernosť voči Bohu a nie je možné ju ničím nahradiť.

Etapa č. 4: Uskutočnenie vízie. V tomto bode dosiahli naplnenie vízie. Toto je moment, na ktorý sa všetci tešíme, keď sa konečne môžeme tešiť z ovocia našej usilovnej prípravy a Božej vernosti voči nám.

Etapa č. 5: Nové začiatky a vízia. Po dosiahnutí vízie zistili, že Duch Svätý ich znova vyzval novou víziou, a uzavreli to tým, že ich životy boli neustálym cyklom stále sa rozpínajúcej vízie. Keď im Boh zveril viac, vyžadovalo to väčšiu prípravu a taktiež sa zvyšovala intenzita bojov, ktorým museli čeliť.

5. Boha zaujíma naša cesta i náš cieľ

Prečo sme ešte stále tu na zemi? Ježiš zomrel pred 2000 rokmi na kríži a dokončil službu spasenia „raz a navždy“. Tak prečo nás všetkých nevytrhne, aby sme mohli byť spolu s Ním? Je jasné, že Boh sa nezaujíma len o náš konečný cieľ, ale aj o našu cestu, pretože počas tejto cesty pracuje s našimi životmi tak, aby nadobudli večnú hodnotu.

Mnohí sme netrpezliví, čo sa týka Božej vôle v našich životoch. Chceme sa tam proste dostať. Ale vo väčšine prípadov uplynie veľa času medzi tým, keď nás Boh povolá, a tým, keď naplníme Božiu vôľu. Musíme rozumieť tomu, že pre Boha je veľmi dôležitá cesta, akou sa do Jeho vôle dostaneme. Podstatnou súčasťou nášho vývoja a prípravy je poslušnosť v nasledovaní, čo sa nezaobíde bez toho, aby sme odhalili veľa nepoznaných vecí, prešli skúškami a prekážkami.

Boh si používa našu cestu, aby nás naučil viere, vycibril náš charakter a vyzbrojil nás pre väčšie výzvy, ktoré pred nami ležia a ktoré si vyžadujú viacej sily, než sme predtým mali. Aj keď si práve teraz v procese hľadania Božej vôle, zároveň napĺňaš jej určitú časť pre tvoj život: „*Dám ti rozum a vyučím ťa ceste, po ktorej pôjdeš; dám radu obrátiac na teba svoje oko.*“ (Ž 32,8) To je Jeho vôľa.

Môj priateľu, neurob chybu ani na chvíľu a nemysli si, že keď dnes nevieš, čo je Božia vôľa, nepostupuješ vpred. Niečo sa deje aj práve teraz. Tvoja viera sa rozmáha, tvoja trpezlivosť je skúšaná a tvoje pochybnosti sú konfrontované.

Tento zápas je súčasťou pôrodného procesu. Boh nás *vždy* vopred pripraví na všetko, čo pre nás má. Hoci je to nepohodlné, aj tak je to dôležité. Takže, priprav sa – do tvojho života prídu dobré veci! ▪

Zdroj: Charisma
Preklad: Stela Štrompachová

DANIEL KOLENDA, misionársky evanjelista, priviedol viac ako 10 miliónov ľudí ku Kristovi na masových evanjelizáciách pod šírym nebom v niektorých najnebezpečnejších a najodľahlejších krajinách sveta. Je prezidentom a riaditeľom organizácie Kristus pre všetky národy (Christ for All Nations) a uvádza medzinárodný združený televízny program.

Nájdeš

mTV
www.milost.tv

BOHOSLUŽBY SLOVENSKO

BANSKÁ BYSTRICA	
Lazovná 72	
Štvrtok	18:00 hod.
Nedeľa	10:00 hod.
BANSKÁ ŠTIAVNICA	
Dolná 18 (bud. Šindlerky, 2. p.)	
Streda	18:00 hod.
BRATISLAVA	
Záhradnícka 95, 2. p.	
Streda	18:00 hod.
Nedeľa	17:00 hod.
BREZNO	
ČSA 2	
Utorok	17:30 hod.
Nedeľa	9:00 hod.
ČADCA	
Autoškola Sinex, Kukučínova 960	
Piatok	18:00 hod.
DETVA	
ZŠ J. J. Thurzu	
Utorok	18:30 hod.
GALANTA	
OD UNIVERZÁL Hlavná ulica 918/2 (1. posch.)	
Streda	17:30 hod.
Sobota	16:00 hod.
HOLÍČ	
Kátovská 3000 (Jedáleň u Križánka)	
Nedeľa	10:00 hod.
HUMENNÉ	
Chemlonská 1 (2. posch.)	
Utorok	18:00 hod.

KOŠICE	
Hotel Centrum	
Južná trieda 2/A	
Nedeľa	17:00 hod.
LEVICE	
Junior Centrum, 4. poschodie	
Utorok	18:00 hod.
LEVICE	
Hotel Astrum ul. P.O. Hviezdoslava 2A	
Štvrtok	18:00 hod.
LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ	
Hypernova (1. posch.)	
Nedeľa	9:00 hod.
LIPTOVSKÝ HRÁDOK	
Dom kultúry	
Nedeľa (každá druhá)	9:00 hod.
LUČENEC	
ul. Majakovského 15 (neďaleko Reduty)	
Streda	18:00 hod.
MARTIN	
Jesenského 28 (nad potravinami SAMA)	
Štvrtok	18:00 hod.
Nedeľa	9:30 hod.
MICHALOVCE	
Hotel Družba Jána Hollého 698/1	
Štvrtok	18:00 hod.
NITRA	
Janka Kráľa 29 (pri PKO) nitra.milost.sk	
Streda	18:00 hod.
Nedeľa	10:00 hod.

NITRA (Kresťanský zbor Archa)	
Akademická 4 (budova Agroinštitútu)	
Nedeľa	10:00 hod.
PRIEVIDZA	
Veľkonecpalská 93	
Streda	18:00 hod.
Nedeľa	10:00 hod.
POPRAD	
DOM VIERY, Karpatská 17 (oproti BILLE)	
Streda	18:00 hod.
Nedeľa	9:00 hod.
REVÚCA	
Železničná 33	
Piatok	17:00 hod.
RUŽOMBEROK	
Bjorsonov dom, Námestie slobody 10	
Utorok	17:30 hod.
SEREĎ	
Železničiarska 4345/23A	
Piatok	19:00 hod.
SPIŠSKÁ BELÁ Romani Archa	
budova Pošty	
Nedeľa	10:00 hod.
SPIŠSKÁ NOVÁ VES	
Krčméryho 1 (býv. materská škôlka)	
Nedeľa	9:00 hod.
ŠAĽA	
Štúrova 1 (býv. Telekomunikácie)	
Streda	18:00 hod.
Nedeľa	9:30 hod.

TRENČÍN	
Nám. Sv. Anny č. 350/5 OD OMAR - 3. posch.	
Piatok	18:00 hod.
TRNAVA	
Hotel Inka	
Utorok	18:00 hod.
ZVOLEN	
Lazovná 72, Banská Bystrica	
Štvrtok	18:00 hod.
Nedeľa	10:00 hod.
ŽIAR NAD HRONOM	
Pod Donátom 1/1245	
Utorok	17:30 hod.
Nedeľa	16:00 hod.
ŽILINA	
P. O. Hviezdoslava (vedľa Ryby)	
Streda	18:00 hod.
Nedeľa	10:00 hod.

BOHOSLUŽBY ČESKO

BRNO - KUŘIM	
Kulturní dům Rubínek Poznaňská 10, Brno-Žabovřesky	
Utorok	18:00 hod.
DOMAŽLICE	
Žižkova 16, 1. posch.	
Štvrtok	18:00 hod.
HODONÍN	
Štefánikova 46 (areál Cykloservisu)	
Nedeľa	9:30 hod.
HRADEC KRÁLOVÉ	
Šimkova office centre, as Šimkova 1224/2b	
Nedeľa (párna)	16:00 hod.
Nedeľa (nepárna)	10:00 hod.

OLOMOUC	
Neředínská 22/29	
Štvrtok	18:00 hod.
Nedeľa	10:00 hod.
OSTRAVA	
28. října 165 - bud. Zepter	
Utorok	18:00 hod.
DKMO 28. října 124	
Nedeľa	11:00 hod.
PELHŘIMOV	
Svatovítské náměstí 126	
Nedeľa	15:00 hod.
PLZEŇ	
Karla Steinera 13 Nákupní centrum, 1. posch.	
Streda	17:30 hod.
Nedeľa	10:00 hod.
PRAHA	
Novotného lávka 5	
Štvrtok	18:00 hod.
Sobota	10:00 hod.
PROSTĚJOV	
Sborová budova (býv. Vitana) Průmyslová 3142/1	
Streda	18:00 hod.
Nedeľa	10:00 hod.
PŘÍBRAM	
Kultúrny dom PŘÍBRAM	
Nedeľa	10:00 hod.
TŘINEC	
Hotel STEEL, Nám. Svobody 527	
Štvrtok	18:00 hod.
ÚSTÍ NAD LABEM	
Dvořákova 3134/2	
Streda	18:30 hod.
Nedeľa	10:00 hod.

KRESŤANSKÁ KONFERENCIA

27.-28.10.2012

ŠH ŠTIAVNIČKY
BANSKÁ BYSTRICA

www.milost.sk

Ako objednať časopis:

- cena za **1ks** je **1 €**
- objednávky prijímame na nasledujúcich šesť mesiacov
- **cena poštovného** a balného je **0,34 €**
- predplatné zaplaťte poštovou poukážkou na adresu

Príklad výpočtu ceny na polročné predplatné:

1 ks	1 € x 6 mes. = 6 €	+ 6 x 0,34 € poštovné = 2 €	Spolu: **8 €**
3 ks	3 x 1 € x 6 mes. = 18 €	+ 6 x 0,34 € poštovné = 2 €	Spolu: **20 €**
10 ks	10 x 1 € x 6 mes. = 60 €	+ 6 x 0,34 € poštovné = 2 €	Spolu: **62 €**

Podobne postupujte pri výpočte ceny akéhokoľvek množstva objednaných kusov.

Objednávky SR: COM SK s.r.o., Lazovná 72, 974 01 Banská Bystrica, tel.: 048 / 414 65 49, e-mail: knihkupectvo@milost.sk, www.milost.sk
Objednávky ČR: www.milost.cz